MARROC
VIATGE DE COL·LABORADORS

DRETS SENSE FRONTERES
EDUCACIÓ PER UNA CONSCIÈNCIA CRÍTICA

REFUGIATS
DES DE GRÈCIA, AMB DESESPERACIÓ

COMERÇ JUST
UNA TARDOR PLENA DE BENESTAR

REVISTA

NÚM. 37 • SETEMBRE 2016

OXFAM Intermón

SUMARI

NÚM. 37
SETEMBRE 2016
QUADRIMESTRAL

3 EDITORIAL

4 NOTÍCIES OXFAM

6 NOTÍCIES MÓN

8 INFORME. DES DE GRÈCIA, AMB DESESPERACIÓ: UNA CRIDA A EUROPA

10 LA "CUBA DEL CANVI": EL REPTE PER TRENCAR LES BRETXES D'EQUITAT

12 OXFAM EN ACCIÓ. BERTA CÁCERES: LA DEFENSA DE LA COMUNITAT FINS LES ÚLTIMES CONSEQÜÈNCIES

14 MARROC: LES DONES, EN EL CENTRE DEL CANVI

20 OXFAM EN XARXA. DRETS SENSE FRONTERES: EDUCACIÓ PER UNA CONSCIÈNCIA CRÍTICA

22 ENTREVISTA. IGUALTAT A TRAVÉS DE L'EDUCACIÓ

24 PERSONES OXFAM. ZONES LLIURES DE PARADISOS FISCALS

26 EL PERÚ, AMB LA TREMOLOR SOTA ELS PEUS

30 QUÈ HEM ACONSEGUIT. CINC MESOS DES DEL TERRATRÈMOL DE L'EQUADOR

31 ENTITATS. OXFAM INTERMÓN TRAILWALKER: LA TEVA EMPRESA JA HI PARTICIPA?

32 OCI SOLIDARI. COM ESDEVENIR CONSUMIDORS RESPONSABLES I SOLIDARIS

34 VIATGES. CUBA: ABANS QUE TOT CANVÏ (MÉS ENCARA)

35 L'ALTRA BOTIGA. UNA TARDOR PLENA DE BENESTAR

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

EL CORATGE I LA FORTALESA DE LES DONES MARROQUINES

Treballem al Marroc des del 1992. Des del 2004 hi desenvolupem el programa Drets de les Dones, que té com a objectius millorar les condicions econòmiques, jurídiques i socials de les dones marroquines i facilitar la seva integració en el procés de desenvolupament del país. A més, hi hem desplegat un programa de justícia econòmica i comprem productes de comerç just a cooperatives locals, com ara la cooperativa Targanine, productora d'oli d'argània. Els socis i sòcies que han participat en el nostre viatge de col·laboradors han pogut conèixer de prop els reptes a què les dones productores s'enfronten dia rere dia per tenir unes condicions de treball dignes. En el reportatge de les pàgines 14-19 ens narren les seves experiències.

Passa les pàgines de la nostra revista a
www.OxfamIntermon.org/revista

REVISTA OXFAM INTERMÓN

Gran Via de les Corts Catalanes, 641
08007 - Barcelona
902 330 331
revista@OxfamIntermon.org
www.OxfamIntermon.org

Oxfam Intermón
@Oxfam Intermón

Responsable
Tania Meyniel
Editora
Rosana Poza
Editor de textos
David Aguilar
Editor gràfic
Pablo Tosco

Col·laboradors
María José Agejas, Elena del Amo, Cristina Andújar, Belén de la Banda, Itxaso Ferreras, Gisela Genebat, Marianela González, Claudia Lepori, Laura Martínez Valero, Eva Moure, Cristina Niell, Beatriz Pozo, Leire Quintana, María Sánchez-Contador i Carmen Suárez

Disseny i maquetació
besada+cukar
Impressió
Jiménez Godoy
Dipòsit legal
B-23121/96

Publicació impresa
100% en paper reciclat

60 ANYS DE COMPROMÍS

José María Vera
Director general
d'Oxfam Intermón
@Chema_Vera

M'apassiona el Marroc. L'he visitat una desena de vegades recorrent-lo de cap a cap i hi tinc bones amistats. Es tracta d'un país amb uns reptes immensos i una societat civil vibrant, on fa vint anys que treballem. Fa unes setmanes, un grup de deu col·laboradors d'Oxfam Intermón va viatjar a aquest país amb l'objectiu de conèixer personalment els programes que hi impulsem gràcies al vostre suport econòmic i el vostre compromís.

Els protagonistes de la nostra actuació al Marroc són les dones i els seus drets: els drets civils i laborals i la lluita contra la violència que pateixen. Vaig visitar un dels nostres programes fa tres anys, en els duars (pobles) dels voltants de Larraix, zona productora de maduixes. Més de 7.000 dones treballen de sol a sol en les plantacions, sense contractes, sense descans, patint abusos en el transport i en el lloc de treball.

Juntament amb diverses organitzacions locals marroquines, fem costat a les dones en les seves situacions individuals i enfortim el seu sentit comunitari i col·lectiu. Treballem amb els ministeris nacionals i plantegem canvis als propietaris de les plantacions. Finalment, arribem als grans compradors, les cadenes i els supermercats d'Europa, per tal que influeixin amb les seves compres en els drets de les treballadores. Ja es poden veure alguns canvis: dones que legalitzen la seva situació, que aconsegueixen millors contractes, que escapen de la violència... Alguns propietaris estan avançant en el respecte als drets humans de les treballadores. Estic segur que el viatge haurà estat apassionant.

Deu col·laboradors d'Oxfam Intermón van viatjar al Marroc amb l'objectiu de conèixer els programes que hi impulsem gràcies al vostre suport econòmic i el vostre compromís

En canvi, els equips que tenim en diferents llocs de Grècia estan donant assistència a persones que experimenten un viatge radicalment diferent en la seva fugida de la guerra, les persecucions, la inseguretat i la pobresa. Des de començaments del 2015, un milió de persones s'han traslladat de Turquia a Grècia a la recerca d'esperança i futur. Però les mesures que van acordar els països europeus al març per evitar aquests desplaçaments les separen cada vegada més de les seves necessitats i expectatives.

Juntament amb ActionAid, hem recollit en l'informe "Europa, no ens oblidis" els missatges d'algunes de les persones que buscaven refugi a Europa i es troben bloquejades a Grècia. Són testimonis que trenquen el cor, amb peticions a la població i als governs europeus. Moltes d'aquestes persones volen i necessiten reunir-se amb els familiars que ja viuen a altres països. Només podran atenuar la por i l'ansietat que senten si se'ls proporciona informació sobre els seus drets, la seva condició jurídica i les opcions que els queden. És imprescindible que la Unió Europea els doni accés a procediments d'asil justos, eficients, transparents i humans. I hem de concentrar-nos també a fer que es protegeixi especialment les nenes i els nens davant l'abús i l'explotació a què s'exposen durant el trànsit i en els centres d'acollida. Val la pena escoltar amb atenció les veus d'aquest informe i adreçar les nostres exigències a una Unió Europea que no està fent tot el que podria fer per aquestes persones i els seus drets humans.

Commemorem el nostre 60è aniversari. Res del que hem fet, ni del que farem en el futur, seria possible sense les vostres col·laboracions

Aquests dos exemples de la feina que fem i de les nostres preocupacions són especialment rellevants en un any en què, a Oxfam Intermón, commemorem el nostre 60è aniversari. Res del que hem fet, ni del que farem en el futur, seria possible sense la col·laboració i el compromís dels milers de persones que heu aportat les vostres col·laboracions de manera fidel i convençuda. Així, doncs, us traslladem des d'aquí el nostre agraïment més calorós, i també algunes idees que sorgeixen en mirar enrere, alhora que pensem en el nostre compromís de futur.

Aquesta història de seixanta anys ha estat un recorregut d'adaptació i evolució constants. Al llarg del procés hem après i descobert moltes claus que donen qualitat a la nostra lluita contra la pobresa i la injustícia. Una lluita global, amb un pes cada vegada més important dels països i les societats del Sud en la presa de decisions. Alhora, la realitat ens exigeix que arrelem el model al nostre propi país, i per això hem començat a impulsar un programa de cooperació amb organitzacions espanyoles que treballen en l'àmbit de la violència de gènere i el de l'atenció a les persones que fugen de conflictes, persecucions i pobresa.

Cada cop més, sentim la responsabilitat i el compromís de fer front, de prop i de lluny, als reptes que impedeixen al nostre món trencar amb la injustícia i la pobresa. Aquests seixanta anys d'història es converteixen en inspiració i exigència. Així és el nostre compromís.

José María Vera

FA SEIXANTA ANYS QUE LLUITEM CONTRA LA POBRESA

Enguany complim 60 anys, sis dècades en què no hem deixat de créixer i d'adaptar-nos als reptes que la cooperació ens ha anat plantejant en cada moment.

Durant aquest temps hem passat d'un treball assistencialista a un de molt més col·laboratiu, amb la implicació de les organitzacions locals i de les persones beneficiàries en cadascun dels programes que desenvolupem.

Des que vam començar han canviat moltes coses: el 1997 ens vam unir a la confederació Oxfam, flexible i innovadora, amb l'objectiu de formar part d'una organització amb més pes a escala global; vam decidir incloure entre les nostres accions la resposta humanitària en situacions d'emergència per seguir acompanyant les poblacions desfavorides quan eren castigades per un desastre; el comerç just s'ha consolidat com una important eina de desenvolupament gràcies a la qual petits productors i artesans aconsegueixen condicions i salaris dignes per la feina que fan; i hem incorporat al nostre treball les campanyes de sensibilització social i pressió política, perquè som conscients que sense canviar les actuals regles del joc no podrem posar fi a la desigualtat i la pobresa.

El que no ha canviat són la nostra il·lusió i la nostra capacitat per adaptar-nos a les circumstàncies fins a assolir juntament amb vosaltres la missió que compartim.

Gràcies a totes les persones que continueu creient i confiant en la nostra feina!

EL TESTAMENT SOLIDARI, PER DEIXAR UN MÓN MILLOR

Incloure una organització social en el testament és una altra manera de deixar un món millor. T'ho mostrem en l'exposició itinerant "Hi ha desitjos que canvien el món", que es pot visitar del 9 al 23 de setembre a Pamplona, al passeig de Sarasate. La mostra consta de fotografies protagonitzades per 24 voluntaris i voluntàries de les organitzacions participants. Ha passat anteriorment per ciutats com Madrid, Barcelona, València, Bilbao, Sevilla, Màlaga i Granada, i continuarà el seu recorregut per altres localitats espanyoles.

La mostra fotogràfica és una acció inclosa dins la campanya *Llegat solidari* (**www.legadosolidario.org**), impulsada per diverses entitats socials amb l'objectiu de sensibilitzar la població al voltant de la possibilitat de fer un testament solidari, en el qual tots podem incloure una o més organitzacions socials com a beneficiàries, sempre respectant els drets dels hereus. Per deixar un món millor, només cal que expressem la nostra voluntat davant notari.

La campanya té el suport d'ajuntaments, centres cívics i comercials, l'empresa JCDecaux i més de 900 notaris de tot Espanya que ens ajuden a difondre aquest missatge.

Si vols informar-te sobre la campanya, pots escriure'ns a **legados@OxfamIntermon.org**, trucar-nos al **902 330 331** o entrar a **www.OxfamIntermon.org/llegats**.

© Oxfam Intermón

IRANI SEN I LA LLUITA PER FER SENTIR LA VEU DE LA DONA EN LA SOCIETAT

Irani Sen és una dona, nascuda a l'Índia fa seixanta anys, que ha esdevingut la cara visible de Craft Resource Centre (CRC), una organització de comerç just que col·labora amb Oxfam Intermón. No es tracta d'una gran empresa (només té 18 treballadors i treballadores), però les seves decisions afecten més de 1.000 persones que, organitzades en 63 grups productors, elaboren alguns dels productes que pots trobar a les nostres botigues: bosses, mocadors, joies, articles de papereria, etc.

Recentment, la Irani va venir a Espanya i vam aprofitar l'ocasió perquè ens expliqués en primera persona, entre altres coses, com va ser de difícil la seva vida a l'Índia fins que, en un determinat moment, ella va decidir fer un gir radical: va abandonar la casa del seu marit, que li impedia treballar i aconseguir el seu propi desenvolupament personal, i, després de fer molts esforços i sacrificis, incloent-hi la privació de tenir el seu fill al costat, va arribar fins on és avui.

La Irani es va adonar que la dona no pot ser lliure, no podrà tenir veu pròpia en la societat, mentre no sigui independent econòmicament. Això és pel que ha lluitat i pel que continua lluitant, per ajudar les dones a tenir la seva pròpia feina. Ella ho ha aconseguit i ara s'esforça perquè moltes altres segueixin el seu exemple.

Més informació a:
www.bit.ly/IraniSen-cat

MÉS D'1.100.000 EUROS, 608 EQUIPS I UN NOU TRAILWALKER A EUSKADI

© Oxfam Intermón

Aquest any, esportivament parlant, l'hem omplert de rècords. Per primera vegada hem superat el milió d'euros recaptats, i hem batut les nostres marques en el nombre d'equips inscrits, de persones implicades, de quilòmetres caminats, d'emocions viscudes i de persones que es beneficiaran de tots els donatius. Enguany, els quilòmetres caminats ens han recordat els milers de persones que fugen dels conflictes armats i que deixen casa seva amb una motxilla a l'esquena i poca cosa més per refugiar-se en algun dels països veïns, en el millor dels casos, o bé desplaçar-se fins Europa, on es troben que no els posem les coses fàcils.

Dues rutes precioses, la d'Olot a Sant Feliu de Guíxols, dels volcans al mar, i la del Valle de Lozoya i Sierra Norte, ens han deixat imatges espectaculars, testimonis únics dels paratges i l'experiència. L'any que ve, aquests dos itineraris es veuran completats amb un tercer, ja que estrenarem marxa a Euskadi; la nova ruta s'iniciarà a Vitòria, transcorrerà pels Montes de Vitoria i l'embassament d'Ullíbarri i arribarà de nou a la capital alabesa, una volta circular que estem acabant de perfilar. I tot això és possible gràcies a totes les persones que heu participat al Trailwalker i ens heu ajudat a fer que aquest somni es converteixi en realitat.

Les dates aproximades per al proper any seran: Girona (7a edició), a l'abril; Euskadi (1a edició), al maig; i Madrid (4a edició), al juny. Us esperem a qualsevol d'aquests esdeveniments, el Trailwalker és una d'aquelles experiències que s'han de fer com a mínim un cop a la vida. Animeu-vos a caminar pels qui més ho necessiten!

Més informació a:
http://trailwalker.OxfamIntermon.org/ca

AMPLIEM EL NOSTRE TREBALL DONANT SUPORT A COL·LECTIUS DE MIGRANTS I DONES A ESPANYA

La desigualtat ha augmentat arreu del món durant els últims anys i Espanya no és pas una excepció. Per això, hem decidit ampliar el treball que desenvolupem al nostre país, fins ara centrat en la publicació d'investigacions i les campanyes polítiques. A partir d'aquest any, a més de continuar estant presents en més de noranta països, donarem suport a persones en situació d'exclusió i vulnerabilitat a Espanya.

La lògica de treball serà la mateixa amb què operem a la resta del món, és a dir, no farem intervenció directa sinó que donarem suport a la tasca de diferents organitzacions de reconeguda trajectòria que treballen en dos sectors que considerem fonamentals per canviar la vida de milers de persones: les migracions i la violència contra les dones.

Col·laborarem amb 21 organitzacions i els oferirem acompanyament en diferents àmbits: incidència política, investigacions, captació de fons i comunicació.

Més informació a:
www.bit.ly/contra-desigualtat-pobresa-Espanya

© Laura Martínez Valero / Oxfam Intermón

Representants de les 21 organitzacions a què donarem suport amb el programa de lluita contra la desigualtat i la injustícia a Espanya (Madrid, juny del 2016).

CIMERES A NOVA YORK SOBRE DESPLAÇAMENTS GLOBALS

El setembre és el mes de l'Assemblea General de Nacions Unides, la cita anual dels líders mundials a Nova York. Enguany s'han convocat dues cimeres en els marges de la trobada. Una l'organitza el president dels Estats Units, Barack Obama, i se centra en la crisi mundial de refugiats. El focus: més compromisos financers, més facilitats per al reassentament i l'admissió, i més oportunitats laborals i educatives per als refugiats. L'altra cimera l'ha convocat el secretari general de Nacions Unides, Ban Ki-moon, i té un objectiu més ampli: analitzar els desplaçaments globals, tant de refugiats com de migrants, i procurar coordinar una resposta internacional més solidària i més humana per als grans moviments de persones que es registren actualment. Nacions Unides recorda que mai no hi havia hagut un nombre tan gran de persones fugint de les guerres, la persecució, la pobresa i altres circumstàncies que amenacen les seves vides, i que totes aquestes persones tenen dret a buscar oportunitats en altres parts del món. Com ha dit Ban Ki-moon, "no és només una crisi de xifres, és també una crisi de solidaritat".

Oxfam ha dut a terme durant aquests darrers mesos una gran campanya d'àmbit mundial destinada a pressionar els líders del planeta i aconseguir que posin en marxa aquesta solidaritat a la qual feia referència Ban Ki-moon. La campanya ha recollit signatures per demanar als governs ajuda i protecció, per mitjà de vies segures, per a tothom qui es veu forçat a deixar enrere casa seva, en la majoria dels casos fugint de conflictes i desastres. Viatjar amb seguretat no significa només no morir en el camí, sinó també: respecte dels drets i la dignitat de les persones; protecció, informació i suport; accés a aigua, alimentació, higiene i atenció sanitària bàsica; i que s'obrin realment les opcions per aconseguir l'asil.

Des d'Oxfam Intermón ens hem centrat en una campanya adreçada als governs d'Espanya i de la Unió Europea, amb una petició per evitar que el nostre continent es converteixi en una fortalesa a la qual no puguin accedir les persones que fugen i perquè no continuïn violant-se els seus drets i la seva dignitat. La derogació de l'acord entre la Unió Europea i Turquia ha estat un dels pilars de la nostra campanya, ja que no es pot externalitzar el control fronterer a tercers països i carregar sobre ells més pes del que ja suporten.

Signa la petició a:
www.OxfamIntermon.org/dretarefugi

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

TROBADA HISTÒRICA AMB RESULTATS MEDIOCRES

A finals de maig es va celebrar a Istanbul la primera Cimera Mundial Humanitària, en un context que no podia ser més descoratjador: rècord de desplaçats pels conflictes (més de 60 milions de persones), augment dels desastres naturals causats pel canvi climàtic i una greu crisi del dret internacional humanitari, posat en qüestió pel conflicte sirià i l'acord entre la Unió Europea i Turquia.

A la cimera es van aconseguir alguns bons resultats, com ara el suport als actors i les ONG locals, el reconeixement de l'apoderament de les dones o alguns avenços en termes d'educació. Així mateix, països com Noruega i Alemanya van augmentar les seves aportacions financeres.

No obstant això, hi va faltar un compromís clar amb la defensa del dret internacional humanitari i dels drets humans, eines fonamentals per protegir els civils dels creixents horrors de la guerra i altres desastres.

En el cas d'Espanya, com va subratllar al final de la cimera el director d'Oxfam Intermón, José María Vera, no hi va haver cap compromís financer: "Una dada que no ens sorprèn", apuntava Vera, "ja que Espanya ha retallat un 82% el pressupost destinat a acció humanitària des de l'any 2009".

Més informació a:
www.bit.ly/CimeraMundialHumanitaria

LA MÚSICA BRITÀNICA, AMB ELS REFUGIATS

© Andy Hall / Oxfam GB

El grup britànic Coldplay torna a col·laborar amb Oxfam. En aquesta ocasió, la banda se suma a la nostra campanya en suport dels desplaçats per conflictes o desastres en la seva gira "A head full of dreams" (Un cap ple de somnis). Durant els concerts, voluntaris d'Oxfam recullen signatures per demanar als governs que donin suport a les persones que es veuen obligades a fugir de casa seva. Coldplay i el seu líder, Chris Martin, són vells amics d'Oxfam. Han col·laborat amb la nostra organització, des de fa anys, en campanyes de comerç just i de suport als agricultors. El grup va donar una versió acústica de la seva cançó "In my place" per a una campanya d'Oxfam, i el mateix Martin ha visitat Ghana i Haití per conèixer en primera persona la lluita dels petits productors. Ara, amb el seu ajut, aspirem a millorar les condicions de vida i d'acollida dels desplaçats.

I no són els únics que ens donen suport. El famós festival de música del Regne Unit Glastonbury ha tret el seu primer disc en viu, *Stand as One - Live at Glastonbury 2016*, a benefici d'Oxfam. Música en directe de Coldplay, Muse i molts altres grups i artistes que impulsen els missatges de la nostra campanya per millorar l'acollida als refugiats i ajudar-los a tenir seguretat i protecció en el seu viatge.

Segueix la gira de Coldplay a: **http://oxfamontour.tumblr.com/tagged/es**

DES DE GRÈCIA, AMB DESESPERACIÓ: UNA CRIDA A EUROPA

© Aubrey Wade / Oxfam

La Fàtima i la seva filla Maisa, sirianes de 47 i 19 anys, respectivament, en el campament de Kara Tepe, a Lesbos.

Des de començaments del 2015, més d'un milió de persones desplaçades han arribat de Turquia a Grècia a la recerca de seguretat i una vida digna a Europa. Entre elles hi ha multitud de refugiats que fugen de la guerra, la persecució, els desastres naturals i la pobresa. Però les polítiques acordades pels països europeus el març passat amb l'objectiu d'impedir l'arribada de més refugiats i migrants a Europa han provocat que milers de persones hagin quedat atrapades en centres de detenció, edificis abandonats i campaments provisionals de Grècia. En unes condicions molt precàries, sense prou aliments, sense atenció mèdica i sense informació, viuen sumides en la depressió, la incertesa i l'ansietat.

Text: Beatriz Pozo i Belén de la Banda, periodistes del Departament de Documentació

El treball que fem a Grècia es desenvolupa a l'illa de Lesbos i a la regió de l'Epir (al nord-oest del país). Hi atenem les més de 2.700 persones que han arribat per mar i que es troben en una situació de gran necessitat. Per això ens centrem a oferir aliments, aigua potable i sanejament, recer i altres necessitats bàsiques. I juntament amb ActionAid hem escoltat els testimonis de centenars d'aquests migrants, bloquejats a l'illa de Lesbos, Atenes i la regió de l'Epir, per recollir-los en l'informe "Europa, no ens oblidis. Les veus de les persones refugiades i migrants a Grècia".

La desesperació se suma a les històries viscudes per tots ells als seus països d'origen i als països de trànsit. "La meva dona i jo vam néixer a l'Iran, però, com que els nostres pares eren afganesos, no tenim els mateixos drets que els ciutadans de pares iranians. Les autoritats iranianes ens van dir que ens donarien documents d'identitat si jo anava a Síria a lluitar contra l'Estat Islàmic. Va ser en aquell moment quan vam decidir marxar", ens expliquen el Nader i l'Aziza des del campament de Doliana, on romanen amb la seva filla. Algunes persones, en canvi, s'han separat de la família en el seu esforç per trobar un refugi segur. "Tinc dos fills a Alemanya i quatre més aquí amb mi, a banda de dos nens d'altres membres de la meva família. No sé on és el meu marit; no sé si encara és a Síria, ni si és viu o mort", ens explica la Rweda des del campament de Tsepelovo. La reunificació familiar és una de les reclamacions principals d'aquests refugiats, molts dels quals tenen familiars a altres països d'Europa.

LA VIDA AL CAMPAMENT

"La vida al campament és molt dura. Cada dia sembla una eternitat. Volem tornar a sentir que som humans i recuperar el respecte. Sentim que s'han oblidat de nosaltres. Volem que el món sàpiga què els està passant a persones com nosaltres", diu la Fàtima, siriana de 47 anys, des del campament de Kara Tepe, a Lesbos. Aquesta paraula, *oblit*, surt sovint de la boca dels refugiats. La seva decepció amb els països d'Europa és evident.

Mentre esperen l'ajuda que no arriba, aguanten com poden a Grècia, un país que pateix encara els efectes d'una important crisi econòmica i té serioses dificultats per proporcionar-los la protecció, els serveis i l'allotjament que els calen. Molts esmenten les freqüents tensions, disputes i enfrontaments violents que s'hi produeixen com a conseqüència del temps que han passat vivint en condicions difícils. El Jalal, afganès de 20 anys, també és a Kara Tepe: "No em sento segur al campament. Una vegada, un home va intentar segrestar una nena. La nena va començar a cridar i el segrestador la va deixar anar i es va escapar. Això podria tornar a passar en qualsevol moment".

Molts d'ells esperen que la policia o l'exèrcit intervinguin, però "quan hi ha una baralla, la policia arriba tard, com a les pel·lícules", assegura la Fàtima, siriana de 19 anys, des del centre de règim tancat de Mòria, a Lesbos.

NUTRICIÓ I SALUT

Entre les persones entrevistades, una de les prioritats és aconseguir ingredients per cuinar menjars nutritius. "No ens podem menjar el que ens serveixen aquí. Sempre hi ha pasta o patates. Algunes persones tenen problemes amb el nivell de sucre a la sang i la dieta no és l'adequada. També hi ha qui ha patit alguna intoxicació alimentària", afirma la Maria, siriana, també des de Mòria.

Un altre dels grans problemes és rebre una bona atenció mèdica. El marit de la Naime, afganesa, va morir al campament de Schisto, a Atenes: "Era diabètic, havia de prendre insulina. Però aquí no podíem trobar-ne. Va patir una insuficiència renal. Les autoritats el van dur a l'hospital, però va ser massa tard. Vaig haver d'aconseguir 2.000 euros per repatriar el seu cadàver a Kabul. Vaig demanar diners prestats a totes les persones que vaig poder i ara he de tornar aquests diners". Quan els metges no poden anar als campaments, no hi ha cap mena de transport regular que trasllladi els refugiats als hospitals i tampoc no hi ha intèrprets que ajudin aquestes persones a entendre's amb el metge. "Ja fa una setmana que intento trobar vacunes. Vaig a un lloc, m'envien a un altre. Vaig a aquest altre lloc i em tornen a enviar al primer. La meva filla té dos mesos i mig i necessita vacunes", relata l'Ahmed, sirià de 36 anys, des de Mòria.

INFORMACIÓ I INCERTESA

Tot seria més senzill si se'ls donés més informació sobre el seu futur o si tinguessin alguna garantia que aconseguiran un procediment d'asil just, eficient, transparent i humà. "Totes aquestes dificultats que estem passant serien més suportables si sabéssim què és el que passarà. Fins i tot si ens diguessin que hem de quedar-nos aquí sis mesos més, seria millor que no saber res. No sabem res", assegura la Sakiné, afganesa de 30 anys, des del campament de Katsikas, a l'Epir. Un compatriota seu, que es troba en el campament de Filippiada, ens parla també d'aquesta incertesa: "Cada dia que passa estem preocupats per com serà l'endemà. Encara seguirem aquí demà? Ens deportaran?".

Més informació a:
www.bit.ly/EuropaNoEnsOblidis

© Aubrey Wade / Oxfam

"Volem tornar a sentir que som humans i recuperar el respecte. Sentim que s'han oblidat de nosaltres. Volem que el món sàpiga què els està passant a persones com nosaltres"
Fàtima, siriana

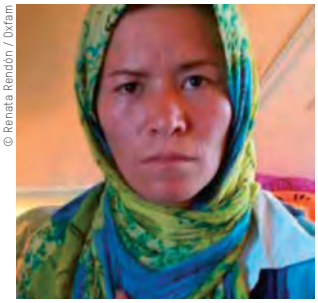
© Renata Rendón / Oxfam

"Totes aquestes dificultats que estem passant serien més suportables si sabéssim què és el que passarà"
Sakine, afgana

LA "CUBA DEL CANVI": EL REPTE PER TRENCAR LES BRETXES D'EQUITAT

© Marta Rodrigues/Oxfam

Enfortir l'agricultura i reduir les bretxes de gènere al camp cubà són objectius prioritaris per aconseguir un desenvolupament sostenible i equitatiu.

Des de l'anunci del restabliment de les relacions diplomàtiques entre el Govern de Cuba i el dels Estats Units, l'illa ha estat en el centre de les mirades del món sencer. A més del *son*, la salsa i el *reguetón*, altres ritmes inunden els carrers... En l'actual context de reforma econòmica i social, el debat és el pa de cada dia. Què significa l'anomenada "obertura"? Generarà oportunitats per a tothom o es faran notar les desigualtats? Es viu el canvi de la mateixa manera arreu del país?

Text: María Sanchez-Contador, periodista del Departament de Comunicació, i Marianela González, oficial de Premsa i Comunicació per a Oxfam a Cuba

El compromís de Cuba per emprendre un camí econòmic prioritzant l'equitat, les polítiques socials i la reducció de la pobresa s'ha desenvolupat en unes condicions extremament difícils durant els últims anys", declara Jérôme Fauré, director d'Oxfam a Cuba. Ara, explica, "el gran repte és com el país pot créixer i construir un desenvolupament sostenible, amb equitat i participació, sobretot localment".

UNA REFORMA SENSE PRECEDENTS

Amb la caiguda del socialisme a l'Europa de l'Est, i sota el bloqueig econòmic nord-americà des del 1961, l'illa havia travessat una profunda crisi econòmica durant la dècada dels noranta, l'anomenat "període especial", els impactes socials i culturals de la qual encara es poden veure avui, sobretot en les poblacions i sectors més vulnerables.

Els problemes van créixer l'any 2008 amb la crisi financera global; la disminució (fins a un 80%) del preu del níquel, el principal producte d'exportació; la disminució de les remeses enviades per cubans residents als Estats Units; i el greu impacte de diversos huracans que van destruir infraestructures per valor de 10.000 milions de dòlars.

A mitjan 2010, al VI Congrés del Partit Comunista Cubà (PCC), es van aprovar 313 *lineamientos* (reformes econòmiques), que incloïen: la compravenda d'automòbils i habitatges; més autonomia per a les empreses estatals i mesures per impulsar les inversions estrangeres; l'eliminació de la doble circulació monetària; i l'aixecament de les restriccions perquè els particulars poguessin establir petits negocis i conrear terres per compte propi. Dins del pla, però, s'incloïa també l'eliminació de més d'un milió de llocs de treball estatals.

Tot i que la política social cubana continua assegurant cobertura de salut i educació universals, les bretxes territorials, econòmiques i de gènere comencen a fer-se veure

L'anunci del restabliment de les relacions diplomàtiques amb els Estats Units, al desembre del 2014, i la històrica visita de Barack Obama (la primera d'un president nord-americà en 88 anys), al març del 2016, van obrir un nou període de diàlegs entre tots dos països, enfrontats durant més de mig segle, encara que l'embargament continua vigent i els Estats Units ocupen territori cubà amb la base naval de Guantánamo. L'agenda nacional segueix sent el principal focus dels debats que es produeixen entre la població cubana.

La reforma econòmica en curs ha obert i ampliat formes de gestió cooperatives i privades (el que popularment s'anomena "treball per compte propi") com a oportunitats de desenvolupament econòmic i ocupació en una sèrie limitada de camps. I en aquest escenari, tot i que la política social cubana continua assegurant cobertura de salut i educació universals, les bretxes territorials, econòmiques i de gènere comencen a fer-se veure com a clares desigualtats d'accés a les oportunitats ofertes.

Davant aquest escenari, l'aposta per l'espai local, el territori, com a generador de polítiques de reducció de desigualtats esdevé clau en l'agenda de la societat civil cubana i dels governs locals.

EL TREBALL D'OXFAM A CUBA: ACOMPANYAR ORGANITZACIONS LOCALS

Per a Oxfam a Cuba, el treball conjunt amb organitzacions governamentals i no governamentals, sectors de la investigació, comunitats i governs locals és imprescindible per reduir les bretxes d'equitat. D'aquí l'aposta per l'articulació d'aquests actors en els territoris on es dóna suport a processos de desenvolupament local, i per fer notar els impactes diferenciats de les polítiques econòmiques sobre comunitats o sectors més vulnerables, sobretot les dones i les persones amb discapacitat.

© Marta Rodrigues / Oxfam

Centre de producció de microorganismes eficients per al cultiu, gestionat per dones i impulsat des de la cooperativa que lidera la Mailén.

Oxfam treballa a Cuba des del 1993 (amb més atenció en les províncies orientals, on es localitzen les principals vulnerabilitats socials), per enfortir les capacitats dels governs locals, les institucions tècniques i les comunitats, promovent la participació i el treball articulat.

"Combinem tres dimensions en el nostre treball: justícia de gènere amb una vida lliure de violència envers les dones, resposta humanitària en els desastres, i seguretat alimentària i resiliència (la capacitat de les persones per sostenir-se per elles mateixes) perquè puguin adaptar-se al canvi climàtic", explica Fauré. Per a Oxfam, el desenvolupament sostenible i equitatiu només serà possible si les dones estan en el centre dels processos de construcció de resiliència en les comunitats vulnerables. "Construir lideratges transformadors a Cuba avui, sobretot en espais rurals, contribueix a reduir les bretxes d'equitat en aquest context de reformes", assegura.

És d'aquesta manera com, amb l'acompanyament d'Oxfam, dones com la Mailén, de 25 anys, construeixen amb la ment i amb les mans l'espai de desenvolupament econòmic i personal d'altres dones: "Avui sóc una dona totalment canviada, amb un altre aspecte, amb una altra mentalitat, que s'ha després de molts estereotips. Em considero una líder perquè ajudo moltes dones a fer realitat els seus somnis, perquè puc fer el que em proposi". La Mailén dóna suport a les idees de les integrants de les cooperatives perquè es converteixin en iniciatives econòmiques que els aportin independència, reconeixement i lideratge. Posar en marxa una *ponchera* (un taller mecànic de reparació de punxades), una bugaderia, un taller de produccions de bambú, un altre d'artesanies amb fibra de *malangueta*, salons de bellesa...; aquestes iniciatives canvien el seu futur, el de les seves famílies i el de tota la comunitat.

Ella fa possible el canvi al camp cubà. Una transformació que no és notícia a les portades però que mou altres persones. La Mailén canvia vides que canvien vides.

Més informació a:
www.0xfam.org/es/cuba

© Marianela González

Cuba està vivint la pitjor sequera dels últims 115 anys. Més d'un milió de persones pateixen els efectes d'El Niño, que fan que ressaltin les desigualtats entre les que tenen recursos per aconseguir aigua i les que han de caminar quilòmetres diàriament.

BERTA CÁCERES: LA DEFENSA DE LA COMUNITAT FINS LES ÚLTIMES CONSEQÜÈNCIES

© Goldman Environmental Prize

Uns mesos abans de morir, Berta Cáceres va dir: "Donar la vida per la defensa dels rius és donar la vida pel bé de la humanitat i d'aquest planeta". Va ser una frase premonitòria: va ser assassinada el 3 de març del 2016. Però qui era Berta Cáceres i per què la van matar?

Text: Cristina Niell, periodista del Departament de Comunicació

La Berta era una activista mediambiental hondurenya que fa més de vint anys va contribuir a la fundació del Consell Cívic d'Organitzacions Populars i Indígenes d'Hondures (COPINH), una organització amb la qual col·laborem. La seva tasca gaudia de reconeixement internacional, ja que el 2015 se li va atorgar el premi Goldman Environmental Foundation, un reconeixement similar al Nobel. Durant els seus anys de lluita va fer front a comerciants de la fusta il·legals, amos de plantacions, corporacions multinacionals

i, finalment, als inversors del gran projecte energètic d'Agua Zarca.

Tot i que no estan clars ni els culpables ni les raons del seu assassinat, sembla obvi que estan vinculats al projecte hidroelèctric d'Agua Zarca, una iniciativa impulsada pel Govern hondureny amb la participació de diverses empreses internacionals que preveu la creació de disset preses al territori del poble lenca. Una d'aquestes preses, ja en construcció, està ubicada al riu Gualcarque. Berta Cáceres, membre de la comunitat lenca, va impulsar una campanya pacífica contra aquest projecte, que limitava l'accés del seu poble al riu i el privava de la seva font de proveïment d'aigua i aliments. A més, el Gualcarque és un riu al qual els lenca se senten vinculats emocionalment: el consideren el lloc on resideixen els esperits femenins.

© Casa Amèrica Catalunya / Cristina Rius

Berta Zúñiga Cáceres, filla de Berta Cáceres, va rebre el passat mes de maig el premi Joan Alsina de Drets Humans (que atorga Casa Amèrica Catalunya) en nom de l'organització COPINH.

LA FILLA DE LA BERTA DENUNCIA LA SEVA MORT

L'empresa hidroelèctrica que impulsa el projecte, Agua Zarca, promociona la seva tasca dient que "l'energia hídrica és neta i renovable", però Berta Zúñiga Cáceres, filla de Berta Cáceres, ha assegurat, en una recent visita a Espanya per denunciar la mort de la seva mare, que aquest eslògan "no ha tingut en compte l'impacte social i ambiental de la construcció de les preses. Si el projecte és tan bo, per què hi ha tantes persones que han mort per impedir-lo?". Berta Zúñiga es refereix als activistes que, com la seva mare, han perdut la vida intentant impedir la construcció de la presa al riu Gualcarque: Moisés Durón Sánchez, William Jacobo Rodríguez, Maycol Rodríguez, Tomás García i Nelson García. L'última a ser assassinada ha estat Lesbia Yaneth, el juliol passat. Una mort qualificada per COPINH com "un feminicidi polític que busca fer callar les veus de les dones que lluiten pels seus drets".

L'activisme mediambiental a Hondures és criminalitzat i eliminat de manera sistemàtica. La mateixa Berta Cáceres havia rebut més de trenta missatges amb amenaces de mort, segons la seva filla, i havia estat empresonada i processada en diverses ocasions per usurpació, coacció, tinença il·legal d'armes i destrosses de la propietat. En tots els casos va ser absolta. A Hondures, des de l'any 2010, han mort més de cent activistes ambientals lluitant contra els interessos d'empreses transnacionals per recursos naturals com la terra i l'aigua.

Actualment, la presa està construïda només en un 15%. La població lenca assegura que les obres es van iniciar sense una consulta prèvia i sense que els informessin, violant el conveni de l'any 1989 de l'Organització Internacional del Treball (OIT) sobre pobles indígenes i tribals. Diferents inversors, com ara l'empresa xinesa Sinohydro, el banc de desenvolupament holandès FMO, la financera finlandesa Finnfund o el Banc Centreamericà d'Integració Econòmica (BCIE), han abandonat paulatinament el projecte a causa de la pressió social.

Rosalina Domínguez, companya de la Berta a COPINH, recorda la tasca constant de l'activista: "Ella enviava cartes als bancs a què l'empresa promotora del projecte Agua Zarca demanava diners. S'entrevistava amb qui fes falta. Però no la van atendre i per això avui és morta".

Berta Zúñiga denuncia el model de desenvolupament que estan impulsant alguns governs i empreses transnacionals a l'Amèrica Llatina, que lluny de satisfer les necessitats de les comunitats instal·lades sobre el territori contribueixen a "crear ciutats privatitzades dedicades a l'extracció de recursos, a les maquiles o al turisme. Ens expulsen de les nostres terres i nosaltres lluitem contra aquest model extractivista".

Des d'Oxfam continuem donant suport a la tasca de COPINH per evitar la construcció de la presa que condicionarà la vida del poble lenca. A més, com a impulsors de la campanya Land Rights Now, reclamem que s'aclareixin les condicions de la mort de Berta Cáceres.

Uneix-te a la lluita de la Berta: **www.bit.ly/FinViolencia**
Més informació a: **www.bit.ly/BertaCaceres-es**

MARROC: LES DONES, EN EL CENTRE DEL CANVI

Com cada any, un grup de col·laboradors i col·laboradores han viatjat amb membres d'Oxfam Intermón a un dels països on treballem, per tal de conèixer els projectes que hi tenim en marxa. En aquesta ocasió hem visitat el Marroc, un país que els últims anys ha viscut canvis importants en l'àmbit social, impulsats per una ciutadania que, a poc a poc, va aconseguint avenços. El treball que fem en aquest país se centra en els drets del jovent i de les poblacions més marginades, actors de canvi cap a una societat més igualitària. Mitjançant diferents iniciatives, donem suport a diverses associacions de dones que treballen, s'organitzen, es formen, lluiten pels seus drets i lideren un canvi que afecta les seves vides i que és clau també per al canvi social del país. Vam voler, en una setmana, apropar-nos una mica a la seva realitat i conèixer-les millor. Us ho expliquem. **Text:** Leire Quintana i Gisela Genebat, d'Oxfam Intermón, i Paco R., Gloria, Lourdes, Sese, Merche, Nuria, Paco G., Sole, Belén, Salvador i María, guanyadors del viatge de col·laboradors

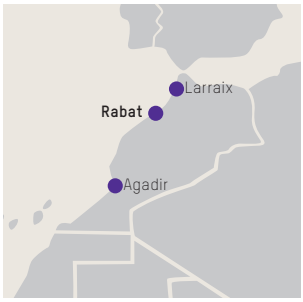

MARROC
Habitants: 32.273.000
Analfabetisme homes: 34,3%
Analfabetisme dones: 60,4%
IDH: 126 (de 188)
Esperança de vida: 72,2
Pobresa: 9%
PIB: 4.196 $
Mortalitat infantil: 38‰

Font: Informe sobre Desenvolupament Humà (PNUD), 2015

DIA 1. DIUMENGE 10 DE JULIOL

Avió al Marroc i passeig per Rabat

El grup de col·laboradors i nosaltres dues ens trobem a l'aeroport de Barajas per posar rumb al Marroc. Arribem a Casablanca al migdia i des d'aquí ens dirigim a Rabat amb autobús. A la capital ens espera Nicolas Gravier, director associat d'Oxfam al Marroc, per donar-nos la benvinguda. Aprofitem per conèixer-nos mentre fem una passejada per la medina de la ciutat i compartim els primers moments d'aquesta visita prenent un deliciós te marroquí.

DIA 2. DILLUNS 11 DE JULIOL

Visita a l'oficina d'Oxfam i reunió amb l'ADFM

Al matí visitem les oficines d'Oxfam a Rabat, on l'equip ens presenta l'estratègia de país i ens explica com és el treball que s'hi porta a terme amb les organitzacions locals amb què desenvolupem els diferents projectes que coneixerem al llarg dels propers dies.

L'enfocament de l'estratègia prioritza la participació ciutadana activa per tal de contribuir a reduir les desigualtats socioeconòmiques i de gènere. Busquem aconseguir canvis en tres nivells, sempre centrats en les dones, el jovent i les poblacions marginades:

- Accés als drets econòmics i socials
- Accés a una vida lliure de violència
- Millores en la governança de les polítiques socioeconòmiques, per garantir un accés equitatiu als recursos i als serveis

Després de dinar, posem rumb a Casablanca, on ens reunim amb l'Association Démocratique des Femmes du Maroc (ADFM), que treballa en la promoció i defensa dels drets de les dones marroquines. Hi descobrim que el Marroc, durant els últims anys, ha viscut alguns canvis molt significatius en l'àmbit legislatiu, incloent-hi una reforma constitucional l'any 2011 en la qual es parla per primera vegada d'"igualtat" entre dones i homes. El treball constant de l'ADFM i altres associacions ha permès aconseguir grans progressos en el reconeixement polític i legislatiu dels drets de les dones i ha inspirat moltes organitzacions de la regió que treballen en la defensa de les llibertats individuals.

ASSOCIATION DÉMOCRATIQUE DES FEMMES DU MAROC (ADFM)

Va ser creada el 1985 per a la promoció i defensa dels drets de les dones del Marroc. En els seus trenta anys d'història, ha anat transformant-se, però sempre s'ha centrat en els drets polítics i socioeconòmics de les dones. Es caracteritza especialment per:

- El treball en xarxa, juntament amb altres associacions que defensen els drets de les dones
- El focus en la incidència i la participació política

El suport d'Oxfam li ha permès:

- Reforçar les capacitats de les dones perquè puguin accedir als espais de participació política
- Promoure canvis legislatius relacionats amb els drets de les dones
- Sensibilitzar la població i divulgar les seves activitats

Del dia d'avui, ens quedem amb una frase que ha pronunciat Malika Jghima, tresorera i vicepresidenta d'ADFM:

"NO HI HA DEMOCRÀCIA SENSE IGUALTAT ENTRE HOMES I DONES"

DIA 3. DIMARTS 12 DE JULIOL

Viatge a Larraix, trobada amb RADEV i visita a la caravana de sensibilització

Després de marxar d'hora cap a Larraix (Larache), ens reunim amb membres de RADEV, una xarxa d'associacions de desenvolupament amb la qual col·laborem des de fa set anys per millorar les condicions laborals de les dones que treballen en el sector de la maduixa (amb finançament de l'AECID i de la Unió Europea). A través d'activitats de sensibilització i de la promoció de drets tan bàsics com tenir un carnet d'identitat, inscriure's en la Seguretat Social o disposar d'un contracte de treball, estan aconseguint canvis significatius en la vida d'aquestes dones, fins al punt que el seu programa ha esdevingut un referent en el qual ja s'inspiren organitzacions d'altres països.

En el marc del projecte, algunes dones treballadores també han rebut formació i capacitació en drets i en comunicació, cosa que els ha permès liderar seminaris i activitats de sensibilització. És el cas, per exemple, de l'Asmae, que ens comentava orgullosa: "Ara sé que un contracte o la inscripció en la Seguretat Social no són un favor que em fa el productor sinó drets que jo tinc. Abans era molt tímida i no m'hi atrevia, però ara que he rebut la formació ja puc defensar els meus drets i sensibilitzar altres dones".

RÉSEAU DES ASSOCIATIONS DE DÉVELOPPEMENT (RADEV)

Creada el 2004, RADEV és una estructura democràtica formada per 34 associacions que treballen per promoure el compliment dels drets humans i de les dones, i del desenvolupament rural a les províncies de Larraix i Kenitra.
Amb la col·laboració d'Oxfam, aquesta xarxa ha aconseguit dur a terme 120 caravanes de sensibilització a diferents duars (pobles) per informar dels seus drets a les dones que treballen en la maduixa; ha acompanyat les dones en els tràmits relacionats amb la Seguretat Social o el carnet d'identitat, perquè puguin tenir accés als seus drets civils, econòmics, polítics i socials; i ha dut a terme accions de sensibilització amb els ocupadors per tal de promoure i defensar els drets de les treballadores.

"M'HA SORPRÈS MOLT LA TASCA TAN IMPORTANT QUE OXFAM INTERMÓN I RADEV FAN EN AQUESTA ZONA. M'HA ARRIBAT A L'ÀNIMA VEURE EN PRIMERA PERSONA COM LES DONES DE LA MADUIXA S'ENFRONTEN A TOT PER PODER ACONSEGUIR EL QUE NOSALTRES, NOMÉS PEL FET D'HAVER NASCUT A EUROPA, JA TENIM. EL MILLOR DEL DIA? EL SOMRIURE I L'AFECTE DE TANTS NENS I NENES"

Belén, mestra, col·laboradora d'Oxfam Intermón des de fa més de 13 anys

QUÈ ÉS UNA CARAVANA DE SENSIBILITZACIÓ?

Al duar s'anuncia un esdeveniment: "Aquesta tarda hi haurà una caravana de sensibilització".
Els membres de les associacions locals d'Oxfam munten dues grans carpes a la plaça. En una, hi ha pallassos, música i activitats d'animació infantil que atrauen tota la canalla. A la del costat, amb tres taules i algunes cadires, els membres de l'associació poden parlar amb calma i atendre les dones. En una de les taules s'informa sobre els tràmits per aconseguir el carnet d'identitat. En una altra, inscripcions a la Seguretat Social. La tercera és per tractar altres temes que afecten les dones: contracte laboral, violència de gènere, etc. Entre els anys 2010 i 2015, s'han portat a terme 168 caravanes de sensibilització a 166 duars repartits en 19 municipis rurals de les províncies de Larraix i Kenitra. Aquestes caravanes han permès sensibilitzar més de 46.000 persones sobre el seu dret a la protecció social.

DIA 4. DIMECRES 13 DE JULIOL

Passeig per Larraix, trobada amb l'associació Mhashas i ruta per Assilah

Aprofitem la primera hora del matí per fer una petita passejada i descobrir la tranquil·la medina de Larraix, abans que els primers venedors comencin a obrir les seves parades.

A mig matí, ens reunim amb Mhashas, una petita associació local que es va crear en un barri marginal de Larraix amb l'objectiu de combatre la pobresa de la zona i que, amb el suport d'Oxfam, ha impulsat un programa contra la violència de gènere cofinançat per l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament. Mhashas ofereix escolta, acompanyament, formació i una porta oberta a les dones que necessiten suport. També lluita contra l'acceptació social de la violència. Ens reben amb els braços oberts i tenim l'oportunitat de conèixer un grup de nois i noies que assisteixen a un taller de formació contra la violència. La presidenta, Nadia Rahal, afirma amb convenciment: "No hi haurà desenvolupament en aquesta regió mentre no desaparegui la violència contra les dones".

A la tarda aprofitem per anar a Assilah i descobrir aquesta petita ciutat costanera amb encant, tot passejant pels seus estrets i ben cuidats carrerons de cases blanques i blaves.

MHASHAS POUR LE DÉVELOPPEMENT HUMAIN

Va ser creada el 2015 per treballar en temes socioeconòmics a la província de Larraix. El seu treball està centrat sobretot en les dones i els nens. Amb el suport d'Oxfam ha estat possible consolidar l'associació, impulsar tallers de formació i sensibilització sobre violència de gènere i ampliar el treball desenvolupat a les escoles de la zona.

Una de les viatgeres manifesta als assistents al taller de violència de gènere la seva gratitud per la rebuda, els felicita per la feina que fan i celebra el fet de trobar-hi tants homes.

"M'HA SORPRÈS VEURE TANTS NOIS JOVES PARTICIPANT EN LA FORMACIÓ SOBRE VIOLÈNCIA DE GÈNERE. SENS DUBTE, AIXÒ REFLECTEIX UN CANVI"

Gloria, biòloga, col·laboradora d'Oxfam Intermón des de fa més de 13 anys

DIA 5. DIJOUS 14 DE JULIOL

Vol a Agadir i visita a la cooperativa Tighanimine

Sortim ben d'hora cap a l'aeroport per agafar un vol que ens porti a la ciutat d'Agadir, situada al sud, on directament ens desplacem fins la cooperativa que hem de visitar. Després d'una calorosa benvinguda amb un aromàtic te de menta, mengem un plat tradicional anomenat *rfissa*, cuinat per les dones, i tot seguit comencem la visita a les instal·lacions de la cooperativa, on es produeix oli d'argània per a ús cosmètic i alimentari.

Tot està molt ben organitzat, net i professionalitzat, i això ens causa una gran impressió. També ens meravella l'empenta i lideratge de Nadia Fatmi, la directora. Ella ens explica com el projecte, en els inicis, va ser durant dos anys un programa d'alfabetització per a les dones del duar; el 2008, van acabar organitzant una cooperativa que, en aquests pocs anys de trajectòria, ha aconseguit un gran nombre de premis, certificacions i mencions que premien la bona feina que fan.

COOPERATIVA TIGHANIMINE

Creada l'any 2008, aquesta cooperativa elabora l'oli d'argània de comerç just que es fa servir en alguns dels productes de cosmètica Senzia que venem a les nostres botigues.
Van començar a treballar en un garatge, sent 22 dones (cada una va posar cinc dirhams per comprar una catifa per treballar-hi a sobre), i actualment la cooperativa està formada per 68 dones.
Les dones s'encarreguen de recol·lectar i pelar el fruit, perquè després sigui processat al laboratori de la mateixa cooperativa i es desenvolupin les fases de premsatge en fred, filtratge i envasament de l'oli.

"VEURE COM LES DONES D'AQUESTA REGIÓ, QUE ÉS MOLT POBRE, TOT I QUE NO TENEN ESTUDIS, HAN POGUT ORGANITZAR-SE EN UNA COOPERATIVA COM AQUESTA I OBTENIR INGRESSOS QUE ELS PERMETEN MILLORAR LA SEVA VIDA, ENS DÓNA MOLTA ESPERANÇA PER AL FUTUR"

Mouna Makrai Lamarti, membre d'Oxfam Marroc

DIA 6. DIVENDRES 15 DE JULIOL

Visita a la cooperativa Gie Targanine i al soc d'Agadir

El divendres visitem una altra organització productora d'oli d'argània: Gie Targanine. En una breu presentació que té lloc a les seves oficines, ens expliquen que està formada per sis cooperatives que agrupen en total unes 600 dones. Novament ens sorprèn la qualitat de la feina, tot i les dificultats del context: per organitzar-se millor han desenvolupat un reglament intern i apliquen criteris de sostenibilitat al seu procés de producció, en el qual prioritzen el respecte a les persones, al medi ambient i als principis del comerç just.

Ens desplacem per visitar la cooperativa agrícola femenina Tamaynoute, on una quarantena de dones treballen la llavor de l'argània. A més de promoure la millora de les condicions de treball, dediquen un fons social a cursos d'alfabetització per a les dones, despeses mèdiques, aprovisionament d'aigua potable en èpoques de sequera i guarderia per als infants mentre elles treballen.

Després de la visita, seguint amb la tradició marroquina de menjar cuscús els divendres, gaudim d'aquest deliciós plat en el que serà l'últim àpat del nostre viatge. Fem un breu balanç de tot el que hem viscut al país durant aquests dies i finalment, amb l'objectiu d'aprofitar les últimes hores a Agadir, ens adrecem al soc per comprar-hi alguns records.

"A LA COOPERATIVA HEM POGUT VEURE EL POTENCIAL QUE TÉ UN EURO A LES MANS D'UNES DONES UNIDES I ORGANITZADES PEL BÉ COMÚ"

Merche, consultora, sòcia d'Oxfam Intermón des de fa més de 19 anys

ELS SECRETS DE L'ARGÀNIA

A les cooperatives, les dones espellofen manualment, durant hores, els fruits de l'argània. Les llavors extretes passen després per diversos processos de premsatge mecànic en fred fins que se n'obté l'oli pur, d'un bonic color daurat.
L'oli d'argània, considerat un secret de bellesa de les dones berbers, destaca pel fet de ser un producte altament hidratant. Gràcies al seu alt contingut en vitamina E, àcids grassos insaturats i àcids linoleics (antioxidants naturals), regenera la pell i combat els radicals lliures responsables de l'envelliment de les cèl·lules, i per això resulta un efectiu antiedat. També nodreix i suavitza, amb la qual cosa millora el to i l'elasticitat de la pell. Es tracta, en definitiva, d'un oli molt valorat per restablir l'equilibri de la humitat de la pell i el cabell, proporcionant-hi brillantor i bellesa.
A causa de la riquesa de les seves propietats, el 80% de l'oli d'argània que es produeix al Marroc es destina a l'exportació, principalment per a ús cosmètic. Aquest oli és un dels ingredients essencials de la gamma de productes cosmètics de comerç just Senzia que venem a les botigues d'Oxfam Intermón.

DIA 7. DISSABTE 16 DE JULIOL

Viatge de tornada i comiat

Viatge de tornada. Abraçades i una mica de tristesa davant aquesta aventura que ja arriba a la fi. Però, sens dubte, molta felicitat per l'experiència, que deixarà empremta en nosaltres. Ens sentim més a prop d'aquestes dones valentes que hem conegut, que lluiten amb tenacitat per aconseguir canvis en les seves vides. I ens sentim també agraïts per ser part d'aquest canvi i per haver pogut compartir-lo amb elles.

Gràcies i fins la propera

Hem compartit aquests dies plens d'experiències i emocions amb Paco R., Gloria, Lourdes, Sese, Merche, Nuria, Paco G., Sole, Belén, Salvador i María. Durant el viatge, vam anar escrivint plegats un petit diari. Aquí teniu algunes de les reflexions dels nostres viatgers.

"L'exercici de transparència que suposa aquest viatge organitzat per Oxfam envers els seus col·laboradors econòmics és una magnífica idea i ens deixa la necessitat de ser, després de tornar a les nostres ciutats, més actius en la col·laboració i en la sensibilització al voltant dels problemes que hem vist i sentit i les grans possibilitats que hi ha per millorar les condicions de vida de les dones al Marroc. Cada euro a les mans d'aquestes dones no és que es gasti, sinó que es multiplica per cent. Això sí que és rendibilitat!"

"Hem viscut durant sis dies massa coses com per poder escriure-ho tot. Sempre hi haurà detalls que seran només per a nosaltres. He sentit alegria, ràbia, por, indiferència i compassió. Les emocions més fortes les han guanyat les dones de la maduixa. Elles m'han demostrat que tot pot canviar; que, si es lluita per uns ideals, tot és possible. I, per tant, rebuscaré en la meva memòria cada vegada que senti que algú vol trepitjar-me o menysprear-me, perquè tots som iguals i tots mereixem ser ben tractats. Nosaltres marquem el nostre camí; nosaltres decidim qui volem ser."

"Vaig venir amb l'expectativa d'aprendre sobre la tasca social que desenvolupa Oxfam al Marroc i torno amb la impressió que no només conec millor el que fa al país sinó que, a més, l'experiència m'ha enriquit enormement. Torno amb moltíssima energia i ganes de seguir col·laborant. No veig l'hora de compartir l'experiència amb el meu fill, la família, els amics... Quan les coses es fan amb el cor, se senten i es transmeten millor. I així ho heu fet."

"Viatge seductor que m'ha permès conèixer una altra cara del país: la de les dones que lluiten i planten cara, la de les que aprenen i no estan disposades a continuar en un segon pla i, oh, sorpresa!, la d'alguns homes que les acompanyen en aquest camí nou i difícil. Una experiència que reconforta, que anima a seguir i que demostra que, si volem, podem."

Aquest viatge ha estat patrocinat per:

DRETS SENSE FRONTERES: EDUCACIÓ PER UNA CONSCIÈNCIA CRÍTICA

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

Escola Turó del Cargol, participant de *Connectant mons*.

En la nostra lluita per posar fi a la pobresa i la desigualtat, a Oxfam Intermón creiem que és important fomentar des de l'escola l'esperit crític i les actituds necessàries per construir una ciutadania responsable amb el planeta i la humanitat, respectuosa amb la diversitat, participativa, mobilitzada a favor dels drets humans i compromesa amb la justícia. Per això tenim un programa educatiu en el qual cada any participen més de 16.000 alumnes d'arreu del món.

Text: Bea Pozo, periodista voluntària del Departament de Comunicació

Aquest any, les nostres propostes didàctiques giraran al voltant de les migracions. Actualment, seixanta milions de persones es veuen forçades a viure lluny de casa seva, una xifra rècord des de la Segona Guerra Mundial. Cal que els nens i nenes siguin conscients d'aquesta realitat amb què conviuen, i que coneguin les raons i els drets de les persones que fugen de casa, per tal que en el futur contribueixin a posar fi a les injustícies que pateixen.

CONNECTANT MONS

Estudiants de tot el món, d'entre 6 i 17 anys, participaran en una experiència de nou setmanes de durada durant la qual podran interactuar amb companyes i companys d'altres centres educatius i d'altres llocs, i en la qual hauran de fer front a preguntes com ara: quines són les nostres fronteres?; quins factors ens empenyen a deixar casa nostra per viure lluny?; totes les persones podem viatjar lliurement?; com tractem les persones que vénen d'un país que té una cultura diferent de la nostra?

Els objectius són reconèixer els moviments migratoris com un dret de la humanitat, valorar la diversitat cultural i prendre consciència dels prejudicis existents per després poder trencar-los. Així, els participants analitzaran els processos migratoris i les seves causes i coneixeran les vulneracions de drets humans que es produeixen en aquest context. Amb això es fomenten conductes transformadores i el desenvolupament d'accions que permetin entendre el poder que tenim com a ciutadania per canviar les polítiques i actituds injustes.

Aquests alumnes se sumaran als més de 127.000 estudiants que han participat en *Connectant mons* durant els seus dotze anys de trajectòria, procedents de 1.700 centres educatius de 41 països diferents.

Més informació a:
www.connectantmons.org

LA PROMESA

Les migracions són un fet massiu, però no pas despersonalitzat: cada persona que migra té les seves pròpies experiències, la seva història particular, i les seves emocions són personals, úniques i genuïnes. "La promesa" és una guia didàctica per al professorat que permet abordar a l'aula aquest tema de les migracions, des de la perspectiva de les emocions de les persones migrants, a través del visionament d'una pel·lícula, el posterior videofòrum i un joc de rol.

Més informació a:
www.kaidara.org/ca/lapromesa

DIA D'ACCIÓ GLOBAL AMB AMNISTIA INTERNACIONAL I OXFAM INTERMÓN

Amnistia Internacional i Oxfam Intermón convidem tots els centres educatius a sumar-se el dia 11 de maig del 2017 a una acció simbòlica i de denúncia mostrant el seu suport a les persones desplaçades, que viatgen a la recerca d'un lloc segur on viure.

Si vols que el centre educatiu on treballes, o en què estudien els teus fills, s'uneixi a aquesta acció, en trobaràs més informació a:
www.bit.ly/dretamoure

Altres experiències i recursos per a una ciutadania global

KAIDARA

Aquest web ofereix recursos i propostes per treballar a l'aula i experiències educatives que ens conviden a reflexionar i aprendre. Mitjançant accions pràctiques, llibres, articles i informes ens ajuden a formar-nos en l'educació per a una ciutadania global. Dins de Kaidara hi ha:

KALEIDOSKOPIO. Inclou cinc propostes didàctiques i guies per al professorat sobre equitat de gènere. Servint-se d'activitats participatives i de treball col·laboratiu, els estudiants de primària i secundària analitzaran de manera crítica la nostra construcció cultural del gènere i com aquesta construcció pot ser, de vegades, motiu de desigualtat entre les persones.

GLOBAL EXPRESS. És una eina de treball a l'aula amb diferents activitats, per a estudiants de secundària i batxillerat. Els últims dos números es titulen "Drets molt torçats" i "Allò que amaga la nostra nevera". El primer ens fa reflexionar al voltant de la injustícia i desigualtat que provoca la manca d'accés als drets fonamentals; el segon, per la seva banda, ens explica com funciona el nostre sistema alimentari, que provoca que mil milions de persones passin gana, i ofereix propostes per fer front a aquesta injustícia.

Més informació a:
www.kaidara.org/ca/kaleidoskopio
www.kaidara.org/ca/globalexpress

XARXA D'EDUCADORS I EDUCADORES

El veritable protagonisme del treball educatiu d'Oxfam Intermón el té la Xarxa d'Educadors i Educadores per a una Ciutadania Global. Està formada per professionals de tot el territori espanyol, amb un compromís enorme envers els projectes i iniciatives que busquen fomentar una escola i una educació que ajudin a construir un món més just i solidari. Entre altres coses, la Xarxa elabora les propostes de *Connectant mons*, *Kaleidoskopio* i *Global Express*.

IGUALTAT A TRAVÉS DE L'EDUCACIÓ

El curs passat, la dotzena edició del projecte telemàtic *Connectant mons*, amb el títol "Camins d'igualtat", va centrar les seves propostes en el tema de la igualtat de gènere. Milers d'estudiants d'entre 6 i 17 anys, combinant les activitats d'aula amb el treball col·laboratiu en línia, van poder reflexionar sobre la desigualtat des de la perspectiva del gènere, amb els objectius de promoure l'equitat, contribuir a desfer els estereotips i prevenir la violència. Un dels centres que van formar part del projecte va ser el CEIP Plácido Fleitas, de Telde (Gran Canària). La directora, Teresa Hernández Suárez, i dues de les alumnes que hi van participar, Nohema García i Raquel Hernández, ens expliquen les seves experiències amb *Connectant mons*.

Text: Beatriz Pozo, periodista voluntària del Departament de Comunicació

"Crec que és la nostra obligació com a docents procurar educar ciutadans íntegres, crítics, solidaris"

Teresa Hernández Suárez, tutora de 5è de primària i directora del CEIP Plácido Fleitas

Què et sembla la proposta *Connectant mons*?
Penso que és una proposta molt interessant i compromesa amb l'educació des de la perspectiva de centres educatius transformadors, que entenen que cal impregnar l'escola de valors que contribueixen a educar ciutadans globals, crítics i solidaris. A mi, que ja fa uns quants anys que treballo en aquest projecte amb alumnes de primària (6-12 anys), em sembla que és un "regal" per al professorat. La proposta està molt ben estructurada i és molt completa, de manera que cada docent li pot donar el nivell de profunditat que consideri convenient; i cal destacar també la selecció de camps temàtics que s'aborden en cada edició, la riquesa d'activitats que s'hi proposen i, sobretot, que ens convida a mirar al nostre voltant, a conèixer, a reflexionar i a entendre tot el que succeeix tant localment com globalment.

Com veus l'experiència dels nens i nenes? Què és el que descobreixen?
L'experiència és molt grata per a totes les persones implicades: alumnes, professors i famílies. Els nens i nenes esperen amb entusiasme el moment en què ens connectem. Descobreixen que, si pensem una mica en el que passa al nostre voltant, fem visibles coses que no ens semblen justes, que es vulneren drets i realment no vivim en un món igualitari. Per exemple, aquest curs vam fer una activitat en la qual els nens i nenes havien d'escriure o dibuixar sobre una silueta què creien que pensaven i sentien les persones de l'altre gènere. Unes setmanes més tard van demanar repetir l'activitat perquè, després de la reflexió i debat que s'havia generat amb el projecte, ja no estaven d'acord amb allò que havien escrit inicialment. Per a mi, és justament aquí on rau l'immens potencial del projecte, en la capacitat per generar canvis en les idees i opinions a partir del treball grupal i col·laboratiu. El curs passat, un cop finalitzada l'edició, en Borja, un nen de sis anys, va decidir per iniciativa pròpia crear un partit polític que tenia com a objectiu posar fi a totes les desigualtats d'aquest món.

Aquestes respostes t'emocionen, t'omplen de satisfacció i t'arrosseguen a continuar treballant, perquè reconeixes en els seus arguments que es va creant una consciència social.

Agrada la proposta de treballar amb nens i nenes d'altres centres?
Si t'he de ser franca, et diré que hi ha molt d'entusiasme inicial però després, a mesura que anem avançant, es fa més complexa la interacció. Amb sessions de treball tan curtes, realment no hi ha prou temps per fer un treball col·laboratiu, i més que col·laborar en una tasca comuna es queda en petites intervencions entre uns membres del grup i uns altres.

Per què creus que és important abordar amb nens i nenes de primària temes com l'equitat de gènere, els drets socials o la justícia alimentària?
És la nostra obligació com a docents procurar educar ciutadans íntegres, crítics, solidaris, que no visquin amb passivitat sinó que s'involucrin des les seves possibilitats en canviar allò que els sembla injust, que genera desigualtats, que vulnera drets.

Com ha estat aquest any el treball sobre equitat de gènere?
En aquesta edició s'han visibilitzat els estereotips de gènere, coses en què habitualment no pensem però que hi són i que no haurien de ser d'aquesta manera. També, com comentava abans, hem mirat cap al que és global i hem descobert altres realitats que ens han escandalitzat. Si no es produeix algun tipus de canvi en les actituds, el projecte haurà servit de poca cosa. És molt important que, a mesura que anem tractant els temes, adquirim compromisos de canvi de tot allò que creiem que cal millorar. No es pot quedar a les parets de l'aula, sinó al nostre interior, formant part de nosaltres, independentment d'on estiguem. Per això, el 8 de març, Dia de la Dona, cadascun dels grups participants en el projecte va exposar les seves conclusions. L'alumnat del tercer cicle va entonar el seu rap de la igualtat, els més petits ens van explicar que havien canviat la lletra de la cançó de Miliki "Los días de la semana" perquè era discriminatòria per a les noies, i els de tercer ens van llegir un conte preciós que havien escrit a classe sobre el tema. Al web del centre es va informar sobre el procés de treball a les famílies i s'hi van pujar els vídeos amb les produccions de l'alumnat.

"Homes i dones som tots iguals"

Nohema García i **Raquel Hernández**, estudiants de 5è de primària (11 anys)

Us ha agradat participar en *Connectant mons*?
N: Veritablement m'ha agradat l'experiència de participar-hi, perquè hem conegut vivències de persones d'altres cultures i també ens hem adonat de coses sobre la desigualtat de gènere en les quals no havíem pensat. Especialment, m'ha agradat fer el rap amb tota la classe, veure el costat positiu d'altres persones i aprendre una mica més de nosaltres mateixos. Estem molt animades a continuar en el projecte l'any que ve, si és que podem.
R: Sí, perquè crec que hem après moltes coses sobre la igualtat de gènere. M'han agradat totes les activitats, però la que més, la de les siluetes de nois i noies, i escriure i gravar la cançó que vam fer sobre igualtat de gènere.

Què és el més important que heu descobert?
N: Que les persones som iguals en drets però diferents en la manera de pensar i que no cal tractar malament a ningú pel fet de ser diferent o pensar diferent.
R: Que homes i dones som tots iguals.

Heu sentit o llegit el que deien els nens i nenes d'altres classes que participaven en *Connectant mons*?
N: Sí, vam tenir una xerrada en la qual vam parlar de coses molt semblants, tot i que cadascú ho veiés de diferent manera. Em va agradar saber que s'ho havien passat tan bé com nosaltres.
R: Sí, ha estat fantàstic llegir el que deien les persones d'altres centres, perquè ens han aportat altres punts de vista.

Quin treball final vau fer entre tota la classe?
N: Murals per exposar a l'escola. Els vam fer amb cartolines, llapis de colors i una mica de solidaritat i col·laboració. El resultat va ser molt bonic i representava el que volíem explicar.
R: També vam compondre un rap i després el vam gravar; vam gaudir molt amb aquesta experiència. El 8 de març vam compartir el nostre rap amb la resta de l'escola i també vam poder veure el que s'havia fet a les altres classes. És molt important dir allò que sentim, perquè així animem altres persones a participar en el projecte.

Recomanaríeu a altres nens i nenes que participessin en *Connectant mons*?
N: Sí, perquè en vam gaudir, vam aprendre moltes coses i, sobretot, vam compartir una bona estona amb l'altra gent.
R: Sí, perquè així tots podríem comprendre millor el món.

ZONES LLIURES DE PARADISOS FISCALS

Tolerància zero amb les empreses que tenen presència en paradisos fiscals. A l'octubre presentarem a tot l'Estat la iniciativa Zones Lliures de Paradisos Fiscals, que ja es va llançar el 2014 a Catalunya de la mà de la Plataforma per una Fiscalitat Justa, Ambiental i Solidària. **Text:** Laura Martínez Valero, periodista del Departament de Comunicació

A questa iniciativa proposa que les institucions públiques, com ara ajuntaments, diputacions o comunitats autònomes, obliguin les empreses que vulguin presentar-se a un concurs públic a demostrar que no operen en paradisos fiscals. Volem mobilitzar la ciutadania espanyola i pressionar les institucions i empreses per tal d'exigir més transparència.

Escàndols recents com el de LuxLeaks o el dels papers de Panamà han destapat les tàctiques d'algunes grans empreses espanyoles per evitar complir les seves obligacions amb la hisenda pública i han posat de manifest la necessitat de posar fre a aquestes males pràctiques que ens afecten a tots. Les fuites de diners a paradisos fiscals suposen menys fons per a serveis públics bàsics com la sanitat, l'educació o la protecció social.

A través de la iniciativa Zones Lliures de Paradisos Fiscals (ZLPF) hem aconseguit, per exemple, que l'Ajuntament de Barcelona inclogui una clàusula general de contractació per excloure dels concursos públics les empreses que facin activitats vinculades a paradisos fiscals. A més, altres ajuntaments s'han declarat ZLPF mitjançant l'aprovació d'una moció: Alacant, Castelló, Tarragona, Mataró, Sant Cugat del Vallès, Vilanova i la Geltrú i Olot. I els de València, Sevilla i Màlaga han mostrat la intenció d'aprovar una moció semblant. D'altra banda, l'Ajuntament de Palma de Mallorca inclou des de l'any passat en el seu codi ètic una clàusula per evitar la contractació d'empreses que operin o tinguin sucursals en paradisos fiscals.

Hem parlat amb tres persones implicades en aquesta iniciativa perquè ens expliquin què estan fent.

GERARDO PISARELLO

PRIMER TINENT DE L'ALCALDIA DE BARCELONA

Sovint diem que no ens trobem davant d'una crisi sinó davant una estafa. I crec que és cert: en els últims anys, uns pocs poderosos han acumulat més riquesa mentre els governs de la Unió Europea, estatals i regionals feien pagar els costos de la crisi a la gent més vulnerable. Els paradisos fiscals han contribuït a l'acumulació de riquesa i a l'augment de les desigualtats. Per tant, crec que qualsevol campanya que sensibilitzi sobre aquesta realitat és totalment necessària.

Això és el que hem fet a l'Ajuntament de Barcelona: hem prohibit mitjançant un decret d'alcaldia que l'Ajuntament contracti aquelles empreses que mantenen activitats il·lícites en paradisos fiscals. Confiem que aquesta mesura serveixi d'inspiració per a altres ajuntaments que vulguin fer passos ferms en contra d'aquests paradisos.

La ciutadania és clau. Les ONG han de pressionar les grans corporacions i les institucions. Per molta voluntat de canvi que tinguin els governs, cal que puguin disposar d'una ciutadania activa, organitzada i vigilant, que reclami la fi dels paradisos fiscals. Els enemics en aquests avenços són poderosos, però nosaltres, la gent, tenim més poder del que ens han fet creure, si ens organitzem.

XAVI CASANOVAS

COORDINADOR DE LA PLATAFORMA PER UNA FISCALITAT JUSTA, AMBIENTAL I SOLIDÀRIA

Des de la Plataforma hem impulsat el llançament de la campanya Zones Lliures de Paradisos Fiscals juntament amb Oxfam Intermón. El que hem aconseguit en aquest breu recorregut ja és molt: una implementació territorial que fa que els veïns de diverses localitats sentin que el seu consistori establirà mesures per posar fi als paradisos fiscals; que les empreses vegin que no poden fer enginyeria fiscal i sortir tan airosament de la jugada; i que s'elevi el debat als mitjans, que és on es genera l'opinió pública.

Els paradisos fiscals són, cada cop més en aquesta "economia financiaritzada", la via d'escapament que permet a empreses i grans fortunes tenir una fiscalitat a la carta. Això fa que els països es quedin sense recursos suficients per aplicar polítiques públiques de desenvolupament, a més de generar un greuge amb la resta de contribuents. Davant la gran dificultat de legislar i harmonitzar la fiscalitat "per dalt", a nivell europeu o global, començar "des de baix" és clau per guanyar la batalla al frau i a l'elusió fiscal. En aquest sentit, la iniciativa ZLPF vol arribar a tots els àmbits, per petits que siguin, i posar el seu granet de sorra per obligar a millorar la responsabilitat fiscal de les empreses.

Com ha passat històricament amb totes les millores socials, només quan la ciutadania es responsabilitza, respon, demana i actua és quan es donen salts qualitatius en l'àmbit social. Pot ser a través del vot, de la participació en organitzacions socials, de canvis en els hàbits personals i familiars..., tot influeix i té impacte. Això també passa amb els paradisos fiscals. Al Regne Unit, els moviments ciutadans ja han aconseguit que determinades empreses, com ara Starbucks, optin per pagar els impostos al país on desenvolupen la seva activitat econòmica.

ROBERTO JARAMILLO

REGIDOR DE VALÈNCIA EN COMÚ, RESPONSABLE DE LA DELEGACIÓ DE TRANSPARÈNCIA I GOVERN OBERT EN LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

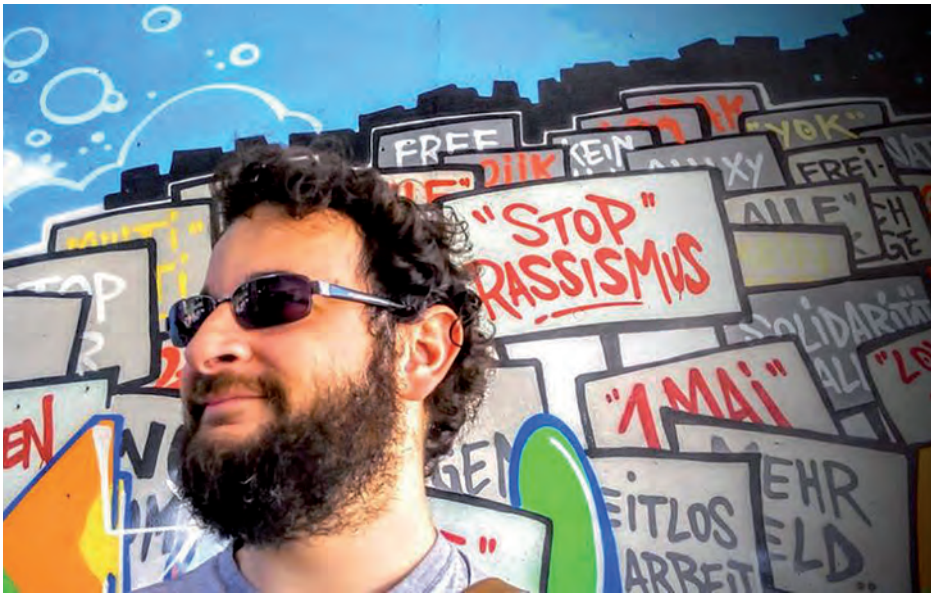

Una campanya que promogui zones lliures de paradisos fiscals és de vital importància, ja que els estats que actuen amb opacitat financera a nivell mundial afavoreixen l'evasió impositiva en els països d'origen de les grans empreses, fet que ocasiona un greu perjudici a la població, que veu contínuament minvats els serveis públics bàsics i imprescindibles per a la seva vida.

L'Ajuntament de València s'ha proposat ser un exemple en matèria de transparència i bon govern. Aquests principis no són només aplicables a l'àmbit local, sinó que volem difondre'ls perquè altres governs actuïn de la mateixa manera. En aquest sentit, hem establert cursos d'acció en comú juntament amb els anomenats "ajuntaments del canvi" per compartir i desenvolupar activitats que promoguin el bé comú i fer que la solidaritat i el respecte per la diversitat i la igualtat siguin la nostra guia. Més específicament, des de l'Ajuntament proposarem una moció per avançar en el treball que ja hem iniciat amb Oxfam Intermón, perquè la ciutat de València sigui considerada ZLPF.

La ciutadania té un paper molt important en aquesta situació. La gent està cada vegada més informada de les activitats d'aquests centres de poder econòmic que afavoreixen uns pocs individus en perjudici de la majoria de la població mundial. Els que tenen el poder polític i econòmic a nivell mundial no deixaran que els seus avantatges es perdin. Per això adquireix cada vegada més rellevància el paper que desenvolupen institucions com Oxfam Intermón, en aliança amb les institucions, per tal de modificar aquesta història.

EL PERÚ, AMB LA TREMOLOR SOTA ELS PEUS

San Juan de Miraflores és un dels districtes més pobres de la ciutat de Lima. En els seus turons viuen milers de persones que, per manca de recursos, han ocupat els vessants i hi han establert la seva llar. En un país amb un alt risc de terratrèmols, aquests habitatges construïts de forma precària corren encara més perill. L'organització Predes, en col·laboració amb Oxfam, ha impartit formació sobre prevenció de terratrèmols en alguns dels assentaments del districte, que s'han repetit amb èxit en districtes propers. **Text:** Laura Martínez Valero, periodista del Departament de Comunicació | **Fotos:** Pablo Tosco / Oxfam Intermón

Vicente Cama és un líder veïnal de l'assentament 7 de Enero, situat en un dels polsegosos vessants dels turons de San Juan de Miraflores. Procedent d'Arequipa, als 14 anys d'edat s'hi va traslladar amb una tia seva a la recerca d'un futur millor. Com ell, milers de persones han anat ocupant el terreny de la muntanya, motivades molt sovint per la manca de recursos econòmics, per l'alt preu dels lloguers a la ciutat o per la por al terrorisme de Sendero Luminoso a les zones rurals (aquesta agrupació va provocar, als anys vuitanta, migracions massives que van col·lapsar el centre de la capital).

L'assentament 7 de Enero es diu així pel dia en què els veïns i veïnes s'hi van establir oficialment com a comunitat: el 7 de gener del 2001. És un exemple de superació gràcies al treball conjunt dels més de 250 habitants que hi ha. A dia d'avui estan treballant en un mur de contenció per fer front a un possible corriment de terres, una de les poques millores que els queden per reunir tots els criteris de sanejament exigits pel Govern del país. Quan els tinguin, podran optar al títol de propietat i passar a ser els propietaris legals del terreny. Tots aquests avenços han estat fruit de l'esforç comunitari i de la formació rebuda.

"Que nosaltres puguem disposar dels serveis bàsics per als nostres fills i per a tota la comunitat és el repte i la lluita dia rere dia"

"De vegades, ser líder és molt difícil perquè tens família, has de treballar, descuides els fills, descuides casa teva. Perquè quan comences en aquesta mena de treballs has d'anar al Ministeri de l'Habitatge, al d'Energia i Mines, al Congrés... Però jo vull un benestar, vull que puguem disposar dels serveis bàsics per als nostres fills i per a tota la comunitat. Aquest és el repte i la lluita, dia rere dia, per a un dirigent que realment és conscient", explica Vicente Cama.

Sara Torres contempla el paisatge des de la part més alta del turó. A la dreta, un mur separa la zona dels assentaments pobres de la rica zona de La Molina.

Vicente Cama té una filla de deu anys i un fill de cinc. Treballa com a conductor de taxi-moto i la seva feina com a líder veïnal és totalment voluntària.

Al començament, tots els assentaments són iguals: tot just quatre barraques construïdes amb uns pals i unes estores. L'objectiu en aquests primers moments és establir-s'hi, ja hi haurà temps per anar millorant els habitatges més endavant. Les cases es construeixen sense criteris adequats, en terrenys tous i de pendent excessiu. A més, les millores poden trigar anys a fer-se, i durant aquest temps el risc que succeeixi una catàstrofe humanitària en cas de terratrèmol és molt alt. La manca de criteris de seguretat en la construcció dels habitatges és un problema que es repeteix a tot el país.

El Perú, com el país veí, l'Equador, que va patir un terratrèmol devastador l'abril del 2016, és un territori que té una alta activitat sísmica. Oxfam i Predes hem fet una estimació del nombre de persones que perdrien la vida a Lima en cas que s'hi produís un terratrèmol de vuit graus o més. La xifra és de 51.000 morts. Totes dues organitzacions coincidim que el risc que es produeixi un terratrèmol de gran magnitud és imminent.

Segons Oxfam i Predes, en cas que es produís un terratrèmol de vuit graus o més a la zona, hi hauria uns 51.000 morts. El risc que es produeixi un terratrèmol de gran magnitud és imminent

Molts dels habitants de San Juan de Miraflores recorden encara amb horror el terratrèmol de l'any 2007. Tot i que l'epicentre va estar a Pisco, es va sentir molt intensament a Lima. Als turons es van esfondrar algunes cases i va haver-hi esllavissades. Aleshores encara no s'havia desenvolupat cap projecte de preparació per respondre davant un terratrèmol.

QUÈ HEM FET

Des del 2010, Oxfam i Predes treballem conjuntament en la formació dels habitants dels assentaments per tal que estiguin preparats quan es produeixi un terratrèmol. El projecte va començar en set assentaments i ha beneficiat més de 300.000 persones. Avui dia s'ha estès de manera natural a través d'un treball en cascada, és a dir, persones que es van formar en aquest projecte transmeten els seus coneixements als habitants d'altres assentaments. L'objectiu és clar: augmentar la capacitat de les comunitats per resistir un terratrèmol; i per això ens basem en l'accés a la informació, és a dir, el coneixement dels riscos i de les maneres de respondre organitzadament per part de la població. Així, a més d'impartir-hi formació, hi hem dut a terme simulacres de terratrèmol i hem fet millores en el terreny i en les cases (per exemple, canviant els fonaments i els materials de construcció precaris per altres de més sòlids, com ara el maó).

Un altre factor clau ha estat el treball amb el Govern local de San Juan de Miraflores. Aquesta tasca ha permès la creació de brigades voluntàries, formades pels mateixos veïns i veïnes, que han rebut instrucció per part del Govern local en funcions de rescat, primers auxilis, evacuació i lluita contra incendis. També s'ha aconseguit establir un pla de districte de contingència davant terratrèmols. Tot un èxit, tenint en compte que, quan va començar el projecte, la gestió del risc de desastres no formava part de l'agenda dels governs locals.

El projecte va començar en set assentaments i ha beneficiat més de 300.000 persones. Avui dia s'ha estès de manera natural als habitants d'altres assentaments

EL PAPER DE LA COMUNITAT

És difícil entendre l'èxit del projecte de preparació davant un terratrèmol sense conèixer l'intens sentiment de comunitat que es respira als assentaments. És habitual veure tots els membres del veïnat treballant plegats durant el seu temps lliure en la construcció d'una carretera o una escala, cavant una fossa, reparant un habitatge...

Cada assentament té un comitè directiu i un secretari general, que pot ser un home o una dona. No obstant això, les dones que ocupen aquest lloc encara són una minoria. Dels set assentaments amb què es va iniciar el projecte, només un tenia una dona com a líder veïnal. Es tracta de Sara Torres, que va exercir aquest càrrec entre els anys 2005 i 2011. "Veia la necessitat i la capacitat que jo tenia de poder dirigir una comunitat, un poble. Aleshores vaig començar a postular una candidatura de secretària general, i vaig guanyar", recorda. Però també reconeix que va tardar molt de temps a fer-se un lloc entre els homes de la comunitat perquè respectessin les seves decisions.

Coordinats pel líder, en els simulacres de terratrèmol que s'hi fan periòdicament hi participen tots els veïns i veïnes (homes, dones, nens i nenes). Quan sonen les primeres alarmes, el líder veïnal avisa per megafonia perquè tots els habitants es dirigeixin de manera tranquil·la a les zones segures. Aquestes zones estan marcades amb un pal que sosté una S gegant, visible des de lluny, i han estat identificades i netejades prèviament per evitar que hi hagi obstacles, com ara pals elèctrics o murs, que poguessin caure sobre les persones durant el terratrèmol. Tots els residents porten a l'esquena una motxilla d'emergència, preparada per ells mateixos amb objectes de primera necessitat (aigua, mantes, xiulets, llanternes...) per sobreviure i marcar la seva ubicació durant les primeres hores posteriors al desastre.

Veïns i veïnes reunits en una zona segura durant un simulacre. Vicente Cama dóna instruccions per mitjà d'un megàfon.

Un veí col·labora en la construcció d'una carretera que permetrà que el camió cisterna s'acosti més als assentaments situats a la part alta del vessant.

ON NO ARRIBA NI L'AIGUA

Els assentaments situats a la part més alta dels turons de San Juan de Miraflores no disposen d'un sistema d'aigua corrent, ni tan sols d'una font comunitària. El proveïment d'aigua potable es fa a través de camions cisterna, i la qualitat de l'aigua que porten aquests camions no sempre és òptima, la qual cosa ocasiona de vegades malalties diarreiques agudes. L'empresa que proporciona aquest servei no garanteix el subministrament d'aigua a les zones amb un alt risc sísmic i amb molt de pendent. Així, doncs, els habitants han de millorar pel seu compte les condicions de l'assentament per poder negociar la connexió amb l'empresa.

Analí Yupanqui va formar part de l'ocupació més recent, l'any 2012. Juntament amb altres 120 persones, ella i el seu marit es van establir a la zona més alta, a la qual van posar el nom de Vista Hermosa. Quatre anys més tard, vídua i amb tres fills, continua baixant cada dia a recollir aigua del camió cisterna. "Aquí no hi ha serveis bàsics: no hi ha llum, no hi ha aigua, no hi ha desguàs... La primera necessitat és l'aigua, que aquí hauríem de tenir, ja que vivim en un lloc ben precari, de baixos recursos", denuncia.

Oxfam i Predes compartim la preocupació que, en cas que tingués lloc un gran sisme a Lima, es pogués col·lapsar tot el proveïment d'aigua (o una gran part) en una ciutat amb més de nou milions d'habitants. Lògicament, una de les àrees més afectades seria la dels turons.

L'accés a aigua, sanejament i higiene és vital per a la supervivència i per evitar malalties després d'una catàstrofe. Cada persona requereix un mínim de quinze litres al dia. Per això, Oxfam i Predes hem desenvolupat un pla que preveu accions alternatives per cobrir aquests serveis bàsics després d'un eventual terratrèmol. Com a la resta del projecte, la participació dels habitants és fonamental per assolir l'èxit.

Més informació a:
www.bit.ly/Peru-cat

Analí Yupanqui i Sara Torres carreguen aigua subministrada per un camió cisterna des de la carretera fins a Vista Hermosa, una de les últimes zones ocupades a la part més alta del turó.

CINC MESOS DES DEL TERRATRÈMOL DE L'EQUADOR

Quan la terra tremola, els nostres equips han de posar-se en funcionament amb rapidesa per atendre les víctimes. Després del terratrèmol que el 16 d'abril va sacsejar la costa nord-oest de l'Equador, vam enviar un equip de deu persones a Portoviejo, província de Manabí, la zona més perjudicada, per avaluar la situació i identificar quines eren les necessitats més urgents de les persones afectades. En aquell moment vam veure que, a més de 668 morts i més de 6.000 ferits, hi havia unes 750.000 persones que havien quedat afectades per l'esfondrament d'edificis i la destrucció d'infraestructures.

Conèixer el terreny va ser fonamental perquè l'equip pogués treballar amb eficàcia. Més de trenta anys d'experiència al país, compromesos amb la millora dels ingressos, les condicions de vida i l'accés a l'aigua i la terra de les poblacions dedicades a l'agricultura, ens van ajudar a avaluar la situació amb rapidesa i a engegar de manera urgent i eficaç la nostra resposta. La població local també va tenir un paper protagonista, malgrat les enormes dificultats. Després del terratrèmol, els supervivents que tenien parents en ciutats no afectades van marxar amb ells. Els qui es trobaven en els pobles més remots es van acostar a la ciutat a la recerca d'ajuda i es van refugiar en un campament improvisat a l'aeroport de Portoviejo. Les persones per a les quals no hi va haver cap altre espai es van concentrar en els marges dels camins.

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

L'Alba, a la casa totalment destruïda. Amb ella, hi vivien el seu marit, tres fills i una néta de 2 anys. Tots es van refugiar al campament improvisat a l'aeroport de Portoviejo, amb 267 famílies més.

L'Alba és una de les persones que no tenen una casa on tornar. El seu habitatge no va resistir el sisme i ben aviat li van comunicar que demolirien el poc que en quedava. Casa seva va desaparèixer en un segon. "Vaig anar a la cuina a agafar una tassa de llet i al cap d'un minut tot va començar a tremolar. Al principi, no sabíem què fer. Ens vam quedar bloquejats", ens va explicar uns dies més tard. La seva família està desesperada perquè no hi ha cap lloc on pugui anar. "El meu cor s'ha empetitit, però sé que Déu ens ajudarà", assegura.

Durant aquests mesos, el repte ha estat aconseguir que aquestes persones tinguin aigua potable, que visquin amb unes mínimes condicions d'higiene, que disposin de banys i que els nens, nenes i dones se sentin protegits davant els possibles abusos. Ens hem centrat a instal·lar tancs d'aigua potable, distribuir *kits* d'higiene i habilitar latrines i dutxes. També hem posat en marxa un programa de promoció de la higiene i un programa per reactivar el mercat local d'aliments per tal de garantir durant tot aquest temps la seguretat alimentària per a la població afectada. Des del començament hem donat suport a la societat civil i ara, cinc mesos més tard, continuem al seu costat, coordinant-nos amb les organitzacions locals.

EL NOSTRE TREBALL A L'EQUADOR

66.570 PERSONES ATESES

22 PUNTS DE DISTRIBUCIÓ D'AIGUA

870 *KITS* D'HIGIENE LLIURATS

INSTAL·LACIÓ DE DUTXES, LATRINES I AIGÜERES

FORMACIÓ EN HIGIENE I SANEJAMENT

Més informació a: **www.OxfamIntermon.org/equador**

OXFAM INTERMÓN TRAILWALKER: LA TEVA EMPRESA JA HI PARTICIPA?

L'Oxfam Intermón Trailwalker és una marxa esportiva que té un triple repte. El primer és el solidari: l'objectiu és recaptar fons per desenvolupar programes d'ajuda a l'Àfrica i l'Amèrica Llatina. El segon és l'esportiu: els equips (formats per quatre persones, amb l'ajuda de dos companys més de suport) han de recórrer 100 km corrent o caminant. I el tercer és el que està més relacionat amb les empreses: la possibilitat de fomentar el *teambuilding* i la responsabilitat social corporativa. Hem parlat amb algunes de les empreses que formen part de l'Oxfam Intermón Trailwalker, i això és el que ens han dit.

Josep Santacreu, conseller delegat de **DKV Assegurances Mèdiques**, ens explica que "la participació de DKV al Trailwalker va més enllà del patrocini: s'ha convertit en un motiu més d'orgull de pertinença per a tots nosaltres i ara involucrem tots els nostres públics i grups d'interès en aquesta causa solidària. El Trailwalker uneix esport i solidaritat, no només per l'esforç previ de recaptació de fons, que obliga a fer una important tasca de conscienciació i a implicar moltes persones, sinó també perquè durant els 100 km es viuen molts gestos de solidaritat entre els participants. Sens dubte, l'ambient és el que determina que sigui diferent d'altres carreres solidàries".

Gemma Villalbí pertany a la secció de Training & Development de **Cuatrecasas, Gonçalves Pereira**. "Nosaltres vivim el Trailwalker com un repte que ens permet crear cohesió entre les diferents oficines del bufet. Vam ser la primera empresa a promoure'l internament com a eina de *teambuilding*. A Cuatrecasas, la vivència i el sentit de pertinença comencen molt abans del dia del Trailwalker i acaben molt més tard."

El **Grup "la Caixa"** és l'empresa amb més equips participants. Per als seus treballadors, "fer aquesta marxa amb els companys ens permet crear vincles molt especials que perduren en el temps. Quan estàs caminant o corrent i creus que no podràs acabar, tens els companys al costat per donar-te ànims i recordar-te que això ho fem per un motiu molt especial, que és ajudar Oxfam Intermón en els seus projectes. Participar en aquesta prova t'ensenya com superar reptes en un ambient de companyonia, generositat i especialment solidaritat, i fa que tots guanyem: l'empresa, els beneficiaris i els empleats".

Des de **Banco Sabadell** també aposten amb fermesa pel Trailwalker: "El vivim com una cosa pròpia que suma al treball en equip, i el que ens mou és la gran causa que hi ha al darrere, la lluita contra la pobresa. Ens vam decidir a participar-hi perquè alguns dels nostres empleats hi van participar fa tres anys a títol personal; ens van explicar la seva experiència i ens vam adonar que es tractava d'un esdeveniment que reunia els valors que el banc impulsa: esforç, unió i solidaritat. Així, doncs, ho vam proposar l'any següent i vam tenir una resposta espectacular, amb dotze equips; i en l'edició passada hem quadruplicat aquesta quantitat".

Fins avui, ja han participat en el Trailwalker més de 400 empreses, que d'aquesta manera donen suport als seus equips i fomenten les relacions i el *teambuilding* entre els seus empleats o públics interns. Segons comenta **Mariona González**, responsable d'**Aliances Estratègiques d'Oxfam Intermón**, "per la nostra banda, l'objectiu principal és obtenir recaptació per als projectes. El 2016 hem superat els 1,1 milions d'euros, i l'any vinent ens agradaria continuar creixent per poder portar aigua potable a més famílies. Aquest desafiament, però, va acompanyat d'un altre, que és el d'aportar més valor a aquestes empreses, i creiem que això també ho estem aconseguint".

Participar amb equips d'empresa en l'Oxfam Intermón Trailwalker permet incrementar la motivació dels empleats, impulsar l'esperit d'equip, millorar les relacions, afavorir el treball col·laboratiu i incrementar el sentit de pertinença a l'empresa. Si l'empresa on treballes vol formar part d'aquest repte esportiu i solidari, no ho dubtis, **les inscripcions de l'Oxfam Trailwalker 2017 ja estan obertes** per a les tres edicions: Girona (abril), Euskadi (maig) i Madrid (juny). Us hi esperem!

COM ESDEVENIR CONSUMIDORS RESPONSABLES I SOLIDARIS

Tots, en un determinat moment de les nostres vides, hauríem de fer una parada en el camí i aturar-nos a pensar, encara que sigui només durant uns minuts, quin tipus de consumidors som i de quina manera adquirim els béns i serveis. I és que el fet de consumir, encara que no ens n'adonem a priori, amaga tota una manera d'entendre el món. Per això, si ens ho proposem, veurem que molt sovint, fins i tot amb petits gestos, podem ser consumidors més responsables i solidaris i apostar per una economia i un món més sostenibles. Es tracta de pensar-s'hi una mica, de tenir una mica d'imaginació i de descobrir que moltes vegades les coses es poden fer d'una altra manera. Per posar-t'ho una mica més fàcil, et mostrarem alguns exemples de tot això.

Text: Carmen Suárez, periodista del Departament de Comunicació

EL NOSTRE TEMPS TAMBÉ POT SER SOLIDARI

Doncs sí, també podem ser consumidors responsables si fem un bon ús del nostre temps, i per a això no hi ha res millor que acudir a un banc de temps. Per si encara no saps què és, aquesta n'és una bona definició: "Un banc de temps és una eina amb la qual un grup de persones pot crear una alternativa econòmica social. En un banc de temps s'intercanvien habilitats entre els membres sense fer servir diners, únicament es comptabilitzen les hores de servei prestat i rebut"(com ara un massatge, unes classes d'anglès o de música, penjar un llum...).

A **www.bdtonline.org** coneixeràs els diferents sistemes de bancs de temps que existeixen i podràs consultar en un mapa quins són els que tens disponibles a la teva ciutat.

RECICLATGE DEL PLÀSTIC

Avui dia, pràcticament tots nosaltres som conscients de la importància del reciclatge i complim al peu de la lletra les indicacions que ens marquen als nostres municipis. Però podem fer una contribució encara més gran al reciclatge si prèviament reduïm el consum que fem amb petits gestos com, per exemple, anar al supermercat amb bosses reutilitzables, evitar comprar productes embolicats innecessàriament amb plàstic (com ara la fruita i la verdura) o, finalment, donar als envasos i embolcalls de plàstic un segon ús. En aquesta pàgina descobriràs un munt d'idees originals i divertides, que, a més, podràs compartir amb els teus fills:
www.bit.ly/reciclarplastico

CREA EL TEU PROPI HORT URBÀ

T'imagines conrear fruits o hortalisses al teu propi hort? És molt menys complicat del que sembla a primera vista i no cal disposar d'un gran terreny. N'hi ha prou amb un raconet a la terrassa de casa teva i, això sí, si no tens gaire experiència, hauràs de seguir rigorosament les indicacions que t'oferim al nostre blog "Ingredientes que suman" (**www.bit.ly/elhuertourbano**) o a qualsevol de les moltes bones pàgines web que hi ha a Internet sobre això.

A més de servir-nos per conrear alguns dels aliments que consumim, els horts urbans tenen importants avantatges per al medi ambient, ja que ens ajuden a reduir els residus de les indústries i a deixar d'utilitzar molts embolcalls.

UNA ALTRA VIDA PER A LES PECES DE ROBA

Quantes samarretes tens? Quantes hi ha en total en els armaris dels membres de la teva família? Moltes, de ben segur, i no totes es fan servir; de vegades perquè s'han quedat una mica velles, de vegades simplement perquè ja ens n'hem avorrit. I això mateix podem dir de les faldilles, els vestits, els pantalons, els abrics, etc.

És evident que una primera opció, sempre que es tracti de peces en bon estat, és portar-les a les botigues de segona oportunitat d'Oxfam Intermón. Però si, a més, vols reciclar o personalitzar la roba, aquí tens algunes idees: **www. bit.ly/customizarturopa**. Veuràs, per exemple, com una senzilla samarreta llisa pot convertir-se en una peça molt més glamurosa amb un estampat ben divertit o com es pot transformar en una original minifaldilla.

CUBA: ABANS QUE TOT CANVIÏ (MÉS ENCARA)

Bufen aires nous a l'illa i, davant tot el que s'acosta, el món sembla àvid per acabar de viure l'esperit de la Revolució i fer càbales sobre el seu futur. Les reserves s'han disparat cap a aquest racó del Carib en plena efervescència.

Text: Elena del Amo, periodista

La visita d'Obama no ha fet més que accentuar la nova revolució en què està immersa l'illa des que Raúl Castro va alleugerir les traves a la iniciativa privada. També sembla que ha avivat l'interès viatger. S'espera que aquest any visitin Cuba 3,7 milions d'estrangers (175.000 més que l'anterior). Les reserves van tan disparades que no serà gens fàcil improvisar un allotjament d'última hora, i això que, a més dels hotels de tota la vida, ja és possible instal·lar-se en cases particulars on compartir el dia a dia dels veïns. Només a Airbnb n'hi ha unes quatre mil.

La ciutat vella de l'Havana no està irreconeixible, però sí molt revitalitzada. Les seves façanes colonials van modernitzant-se i, aquí i allà, han anat aflorant petits negocis. Cafès com el Bohemia o bars com l'Azúcar se sumen, dins el nucli històric, a clàssics com el Floridita o La Bodeguita del Medio. També, *boutiques* i galeries regentades per *cuentapropistas*, terrasses o restaurants del nivell de La Vitrola, que s'afegeixen als *paladares* (les fondes antany clandestines) cada vegada més de categoria.

Al costat del centre, els barris d'El Vedado i Miramar viuen la seva pròpia efervescència, amb jazz i fins i tot locals *gay-friendly*. Els icònics *almendrones* dels anys cinquanta passegen els visitants per les avingudes i el Malecón esclata de música i parroquians amb ganes de *parrandear*. La ciutat se sent alegre, i amb ella l'illa sencera.

Els *todo incluido* de Varadero i els Cayos continuen aquí per a qui busqui només sol, però Cuba està més a punt de caramel que mai per viure-la amb tota la seva salsa. No només a joies colonials com Trinidad, Cienfuegos o Camagüey, sinó també pedalant per les plantacions de tabac de Viñales, bussejant per María la Gorda o Jardines de la Reina, amarant-se de l'univers musical i *santero* de Santiago o recorrent escenaris naturals de la categoria de Baracoa o Sierra Maestra.

Les carreteres deixen molt a desitjar, però a Cuba mai no li ha anat bé la pressa. Qui fugi de les rutes organitzades podrà procurar-se un cotxe amb el qual enfilar sense urgència les vies de l'illa i, si li sobra un lloc al vehicle, anar recollint els que fan *botella* (autoestop). Aquestes trobades seran una de les coses més bones del viatge. Perquè són el talent i la gràcia dels cubans el que fa irresistible la seva illa. Si fins fa no gaire la consigna era "conèixer-la abans que caigui Fidel", avui seria "abans que canviï tot". Encara no sabem en què es convertirà el país quan el desembarcament ianqui posi a prova els èxits de la Revolució. De moment, s'intueix improbable que el caràcter únic de l'illa i la seva gent tingui els dies comptats.

PROS Y CONTRES

⊕ La millora de la vida de molts cubans

⊖ L'augment de preus i la desigualtat entre la població

© Oxfam Intermón

El carrer Vapor, al barri Cayo Hueso de l'Havana.

PER SABER-NE MÉS

LA ISLA DE LOS INGENIOS
Vivències del corresponsal Fernando García del Río (Editorial Península, 2015).

LA NUEVA CUBA ESTÁ EN LA HABANA VIEJA
Article de Mauricio Vicent a El País.

UNA TARDOR PLENA DE BENESTAR

A les nostres botigues oferim productes elaborats seguint els estàndards del comerç just, d'origen natural, majoritàriament ecològics i produïts amb matèries primeres de gran qualitat.

COSMÈTICA NATURAL CERTIFICADA SENZIA

La línia Argán és ideal per a una hidratació completa, efectiva com a tractament antiedat i regeneradora de la pell. Els nostres productes no contenen colorants ni additius artificials.

CREMA FACIAL DIA ARGÀNIA
50 ml
Ref. 10277652
26,90 €

CREMA FACIAL NIT ARGÀNIA
50 ml
Ref. 10277669
28,90 €

CREMA CONTORN ULLS ARGÀNIA
15 ml
Ref. 10277676
19,90 €

SÈRUM GEL FACIAL ARGÀNIA
30 ml
Ref. 10277683
23,90 €

NOUS SABONS SENZIA

Elaborats artesanalment amb matèries primeres naturals i de comerç just, biodegradables. Són molt suaus i adequats per a les pells sensibles.

Sabons naturals de 70 g en estoig rectangular: 4,99 €

ÀLOE VERA
Ref. 10278192

ROSA MOSQUETA
Ref. 10278185

BEN
Ref. 10278215

ARGÀNIA
Ref. 10278178

Sabons naturals de 35 g en estoig de regal: 2,99 €

ROSA MOSQUETA
Ref. 10291320

ÀLOE VERA
Ref. 10278208

MOCADORS VERALUNA

Fibres naturals d'origen vegetal, 100% cotó.

FULARD COTÓ KETU BLAU CEL
Ref. 10286098
24,90 €

FULARD COTÓ SHUKRA BLAU CEL
Ref. 10286104
24,90 €

MOCADOR VISCOSA CHANDRA CRU
Ref. 10286128
19,90 €

Regals d'empresa originals i solidaris per al Nadal

Els productes de comerç just són una manera original i solidària de felicitar les festes nadalenques als empleats, proveïdors i clients. Amb aquesta acció, les empreses, a més d'oferir un regal de gran qualitat als seus contactes, ajuden a canviar la vida de les dones agricultores.

Consulta'n el catàleg a:
www.0xfamIntermon.org/regalssolidaris

Foto de portada: Charifa Beja (dreta), unes hores abans de participar en un fòrum a Jordània sobre lideratge transformador de les dones. Després de deu anys patint males condicions laborals del sector de les treballadores de la maduixa al Marroc, ara és conscient dels seus drets i sensibilitza les seves companyes perquè juntes puguin exigir millores.

© Pablo Tosco / Oxfam Intermón

QUAN HAGIS LLEGIT LA REVISTA, COMPARTEIX-LA...

...amb un amic, un familiar, o dóna-la a la biblioteca del teu barri. Com més siguem, més canvis aconseguirem.

CANVIEM VIDES QUE CANVIEN VIDES

902 330 331
OxfamIntermon.org
Oxfam Intermón @OxfamIntermon

OXFAM Intermón

1024730